

เอกสารการจัดการความรู้
(KNOWLEDGE MANAGEMENT)

เรื่อง การเรียนการสอนแบบบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
(ถิ่นฐานทำกลอง)

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำนำ

การจัดการความรู้ หรือ เคเอ็ม (KM = Knowledge Management) คือ การรวบรวมองค์ความรู้ ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรใดมีความสามารถจัดการความรู้ (KM) ได้อย่างเหมาะสมจะเป็นองค์กรที่มีการดำเนินการไปสู่ความสำเร็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การจัดการความรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร

รัฐบาล และหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ จึงสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนศิลป์ในระยะเวลา ๕ ปี แผนนี้ได้มาจากทบทวนแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ ที่ สำนัก / คณะ / วิทยาลัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมกันคิดและจัดทำขึ้น เพื่อให้แผนกลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน แผนยุทธศาสตร์กระทรวงวัฒนธรรม แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) รวมไปถึงจนถึงแผนยุทธศาสตร์ชาติแผนกลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ แผนปฏิบัติการ ประจำปีของ สำนัก / คณะ / วิทยาลัย ในกำกับของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๑ เป้าประสงค์ ๕๗ กลยุทธ์ / มาตรการ ที่จะขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ในระยะเวลา ๕ ปี

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้กำหนดตัวชี้วัดเรื่องจำนวนองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ในประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๒ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย งานสร้างสรรค์ และองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นที่ยอมรับระดับชาติ และระดับอาเซียน ซึ่งการจัดการความรู้สามารถจัดทำได้ในทุกฝ่าย และทุกประเด็นยุทธศาสตร์

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง หน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่เน้นนาฏดุริยางคศิลป์การจัดการความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นความสำคัญ โดยเฉพาะการสอนที่นำเอา เนื้อหาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมมาบูรณาการกับกลุ่มสาระต่าง ๆ เป็นการบูรณาการข้ามวิชา จะมีส่วนช่วยให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา องค์กรประกอบที่ ๗

การบริหารและการจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ ๗.๒ กำหนดให้การพัฒนาสถาบันสู่การเรียนรู้ ในตัวชี้วัด ๑-๕ ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับพื้นฐานวิชาชีพมาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ ๑๓ สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดในตัวบ่งชี้ที่ ๑-๔

คณะผู้จัดทำหวังว่าเอกสารการจัดการจัดการความรู้ฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อคณะครู ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจบการศึกษาของนักเรียน และวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ได้เข้าสู่สถาบันการศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

(นางกัญญา ทองมัน)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญภาพ.....	จ
บทที่ ๑ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้.....	๑
บทที่ ๒ การวิเคราะห์หลักสูตร.....	๑๒
บทที่ ๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเรา.....	๕๙
บทที่ ๔ การบูรณาการการเรียนการสอน.....	๗๕
บทที่ ๕ แนวทางการจัดการทำแผนการจัดการเรียนรู้.....	๙๒
บทที่ ๖ ข้อสรุป เสนอแนะ.....	๑๐๐
รายการอ้างอิง.....	๑๐๔

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๑.๑ KM๑ การจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดัน	
ตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ.....	๖
๑.๒ KM๒ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan).....	๗

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๓.๑ เขตการปกครองของจังหวัดอ่างทอง.....	๖๔
๓.๒ สัญลักษณ์ประจำจังหวัดอ่างทอง.....	๖๕
๓.๓ ต้นมะพลับต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง.....	๖๖
๓.๔ แผนที่ถิ่นฐานทำกลอง ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก.....	๖๘
๓.๕ กลองแขก.....	๗๑
๓.๖ กลองชาตรี.....	๗๒
๓.๗ กลองตะโพน.....	๗๒
๓.๘ กลองทัด.....	๗๒
๓.๙ กลองยาว.....	๗๓
๓.๑๐ กลองสองหน้า.....	๗๓
๓.๑๑ ตะโพน.....	๗๔
๓.๑๒ ตะโพนมอญ.....	๘๔

บทที่ ๑

บริบทการจัดการความรู้

(Knowledge Management)

ในสังคมฐานความรู้ (knowledge based Society) องค์กรใดมีความสามารถจัดการความรู้ (Knowledge Management) ได้อย่างเหมาะสม จะเป็นองค์กรที่มีการดำเนินการไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการความรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร

ความหมายและความสำคัญ

เป้าหมายของการจัดการความรู้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นการจัดการเพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นฐานองค์ความรู้หลักในการพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่โดยการถ่ายโอนความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานของคนรุ่นเดิมไปสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อประสิทธิภาพโดยรวมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การจัดการความรู้เป็นการสร้างความรู้และแบ่งปันความรู้จากการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องสร้างและมีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและบุคลากรได้รับประโยชน์ สูงสุด การจัดการความรู้ของสถานศึกษาจะมีผลดี ดังนี้

- ๑) สถานศึกษาจะได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นสามารถดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
- ๒) สถานศึกษามีมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาสูงขึ้น เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- ๓) สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีบรรยากาศที่ดีในการดำเนินงาน
- ๔) ครู ผู้บริหารได้รับการพัฒนาให้มีความชำนาญและความเชี่ยวชาญเพิ่มสูงขึ้น

บทบาทของครูในการจัดการความรู้

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา เนื่องจากมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารและครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะต่ำหรือสูงจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ของครูจะต้องอาศัยความรู้และกระบวนการที่เหมาะสมในการจัดการความรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินงานร่วมกับนักเรียน ผู้บริหาร และชุมชนรวมทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติ ผู้นำ ผู้ร่วมมือ ดังนั้นบทบาทในการจัดการความรู้ของครูจึงอาจกล่าวได้ดังนี้

๑. การจัดการความรู้ของตนเอง เป็นการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ในฐานะผู้นำในการจัดการเรียนการสอนและทำงานร่วมกับผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และชุมชน
๒. การจัดการความรู้ในชั้นเรียน เป็นการจัดการความรู้ร่วมกับผู้เรียนในชั้นเรียน โดยเป็นผู้นำ ผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
๓. การจัดการความรู้ของสถานศึกษา เป็นการจัดการความรู้ระดับองค์กร โดยร่วมมือกับผู้บริหารคณะครู และนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
๔. การจัดการความรู้ในชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญของชุมชนมีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ครูจึงมีบทบาทร่วมกับโรงเรียนในการจัดการความรู้ในชุมชน

เทคนิคในการจัดการความรู้ของครู

เมื่อครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นจะต้องให้ครูจัดการความรู้ในระดับต่างๆ ครูจะต้องพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถและทักษะในการจัดการความรู้ให้สูงขึ้น ซึ่งมีเทคนิคสามารถกระทำได้ ดังต่อไปนี้

- ๑) ขั้นการกำหนดความรู้ ครูจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแต่ละระดับ เพื่อนำมากำหนดความรู้ที่ต้องการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา และบุคคลอื่นในการคิดวางแผน กำหนดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ๒) ขั้นการแสวงหาความรู้ ครูจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้เข้าถึงความรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การแสวงหาความรู้จาก

ผู้เชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อนร่วมงานโดยการยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน

๓) **ขั้นการสร้างความรู้** ครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความรู้ นวัตกรรมของสถานศึกษา เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น เช่น การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

๔) **ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้** ครูจะต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา และเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สมาคมหรือชมรมทางวิชาชีพครู จัดขึ้นอยู่เสมอ รวมทั้งดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น การเขียนบทความทางวิชาการเผยแพร่ในวารสารของสภาวิชาชีพ การแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๕) **ขั้นการเก็บความรู้** ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเก็บความรู้ในรูปแบบเว็บไซต์ วิดีทัศน์ แอปพลิเคชันเสียง และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รวมทั้ง ครูจะต้องจัดทำแฟ้มพัฒนางาน จัดทำเอกสารประกอบการสอนที่ได้จากการสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้

๖) **ขั้นการนำความรู้ไปใช้** ครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยการนำเสนอความรู้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การประชุมสัมมนา หรือการประชุมเสนอผลงานเป็นการเฉพาะรวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น วารสาร เว็บไซต์ จดหมายข่าว เป็นต้น

เทคนิคดังกล่าวข้างต้น ถ้าครูกระทำอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เกิดทักษะและความชำนาญในการจัดการความรู้เพิ่มขึ้น เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning worker) ในที่สุด

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครู

การพัฒนาการจัดการความรู้ของครู อาจดำเนินการได้หลายลักษณะ รวมทั้งการตรวจสอบจากตัวบ่งชี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยได้พัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูมีดังนี้

๑. องค์ประกอบด้านการกำหนดความรู้ มีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ

๒. องค์ประกอบด้านการแสวงหาความรู้ มีตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ครูตระหนักถึงความรับผิดชอบในการเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ และครูได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน

๓. องค์ประกอบด้านการสร้างความรู้ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ได้แก่ สถานศึกษามีหน่วยงานหรือบุคลากรรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ เช่น การจัดประชุมสัมมนา การอบรม การสาธิต การวิจัยในชั้นเรียน การระดมความคิดเห็น การสนทนา เป็นต้น และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีการสร้างความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

๔. องค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ มีตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ บรรยากาศการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ ความรู้สึก บรรยากาศการทำงานภายในสถานศึกษามีลักษณะเป็นเพื่อนร่วมงานมากกว่าการเคารพ เชื้อพียง

๕. องค์ประกอบด้านการเก็บความรู้ มีตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญและเป็นผู้นำในการเก็บความรู้ของสถานศึกษาและครูมีความสามารถในการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ เช่น ในแฟ้มพัฒนางาน ตำราเรียน การลงในวารสาร และจดหมายข่าว เป็นต้น

๖. องค์ประกอบด้านการนำความรู้ไปใช้ มีตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ครูสามารถนำความรู้ความสามารถของตนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาจัดให้ครูที่มีความรู้และทักษะเป็นการเฉพาะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ของครูภายในโรงเรียนเกิดจากการผสมผสานการทำงานของปัจจัยที่สำคัญกล่าว คือ

๑) ครูและบุคลากรภายในโรงเรียน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสามารถและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการความรู้ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้พัฒนาตนเองและเอื้ออำนวยให้บุคลากรภายในโรงเรียนพัฒนาพร้อมกันไปด้วย

๒) กระบวนการจัดการความรู้ โดยมีขั้นตอนดำเนินงานอย่างเหมาะสม บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีความเข้าใจและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

๓) เทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนต้องให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพรองรับการจัดการความรู้ได้อย่างเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้ใช้ระบบสารสนเทศอย่างทั่วถึง

๔) การบริหารจัดการโรงเรียน ต้องจัดระบบบริหารจัดการที่เอื้ออำนวยโดยมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการจูงใจที่เหมาะสม

การจัดการความรู้เป็นภารกิจของครูที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นทั้งในส่วนของครูเอง ในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้การทำหน้าที่การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และการจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มีทั้งหมด ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องใช้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร

๒. การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่นการสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

๓. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคตซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การจัดการความรู้ในองค์กรประสบความสำเร็จ

๔. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

๕. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวกขึ้น เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๖. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีที่เป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) จัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

๗. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๑.๑ KM๑ การจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดันตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

KM ๑ การจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดันตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ				
ชื่อหน่วยงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง				
ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	เป้าหมายของตัวชี้วัด	องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติราชการ
๑. พัฒนาการจัดการศึกษา	๑. ผู้สำเร็จการศึกษา ด้านนาฏศิลป์	๑. ร้อยละผู้สำเร็จการศึกษา	๘๕	การบูรณาการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านนาฏดุริยางคศิลป์	ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์	ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
ระดับพื้นฐาน ถึงระดับ	มีความรู้ความสามารถ	ตามเกณฑ์มาตรฐาน		
ปริญญาตรี ในสาขา	ตามเกณฑ์มาตรฐาน	เป็นที่ยอมรับระดับชาติ		
วิชาชีพครู ที่มีคุณภาพ	เป็นที่ยอมรับ ระดับชาติ			
ยอมรับระดับชาติ				

ตารางที่ ๑.๒ KM๒ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)

KM ๒ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)	
ชื่อหน่วยงาน	: วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
ประเด็นยุทธศาสตร์	: พัฒนาการจัดการศึกษาด้านนาฏดุริยางคศิลป์ระดับพื้นฐาน ถึงระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาชีพครู ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับระดับชาติ
องค์ความรู้ที่จำเป็น (K)	: การบูรณาการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตัวชี้วัด (KPI)	: ร้อยละของครูที่จัดการสอนแบบบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
เป้าหมายของตัวชี้วัด	: ร้อยละ ๑๐๐

ลำดับที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
๑	การค้นหาความรู้	ม.ค. ๕๖	จำนวนประเด็น	๓ กิจกรรม	คณะครู	กรรมการ KM	✓	
	- ประชุมเพื่อคัดเลือกองค์ความรู้		ความรู้ที่ถูกบ่งชี้					
	- ทำ Knowledge mapping							
	- คัดเลือกองค์ความรู้ที่จะ							
	ดำเนินการ							
	- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน							
๒	การสร้างและแสวงหาความรู้	ก.พ. ๕๖	จำนวนครั้ง	๓ กิจกรรม	กรรมการ KM	กรรมการ KM	✓	

	- ระดมความคิดเห็น โดยแสดง		ในการสร้างและ					
	เจตคติ และประสบการณ์		แสวงหาความรู้					
ลำดับที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
	- หาความรู้เพิ่มเติม จากแหล่ง							
	อื่น ๆ เช่นตำรา งานวิจัย ฯลฯ							
	อินเทอร์เน็ต และภูมิปัญญา							
	ท้องถิ่น ทั้งบุคคลและสถานที่							
๓	การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	มี.ค. ๕๖	จำนวนกิจกรรม	๒ กิจกรรม	คณะครู	กรรมการ KM	✓	
	- จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้		ที่ใช้ในการ					
	- รวบรวมความรู้ สรุประดับ		ความรู้ให้เป็น					
			ระบบ					
๔	การประมวลและกลั่นกรองความรู้	เม.ย. ๕๖	จำนวนกิจกรรม	๓ กิจกรรม	กรรมการ KM	กรรมการ KM	✓	
	- สรุปรวบรวมข้อมูล จัดทำข้อมูล		ที่ใช้ในการ					
	อย่างเป็นระบบ		ประมวล และ					
	- เชิญผู้เชี่ยวชาญ		กลั่นกรอง					
	- จัดทำเอกสาร การจัดการความรู้		ความรู้					

	การสอนแบบบูรณาการกับ							
	ภูมิปัญญาท้องถิ่น							
๕	การเข้าถึงความรู้	เม.ย. ๕๖	จำนวนกิจกรรม	๒ กิจกรรม	คณะครู	กรรมการ KM	✓	
	- เผยแพร่ เอกสาร การจัดการ		ที่ใช้ในการ					
	ความรู้ การจัดการสอนแบบ		เข้าถึงความรู้					
ลำดับที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
	บูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น							
	- นำองค์ความรู้เข้าห้องสมุด และ							
	ขึ้น website							
๖	การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เม.ย. ๕๖	จำนวนกิจกรรม	๒ กิจกรรม	คณะครู	กรรมการ KM	✓	
	- จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้		ที่ใช้ในการ					
	- เชิญผู้เชี่ยวชาญ		แบ่งปัน					
	- จัดทำ blog		แลกเปลี่ยน					
			เรียนรู้					
๗	การเรียนรู้	พ.ค. ๕๖	ร้อยละของครู	ร้อยละ ๑๐๐	คณะครู	กรรมการ KM	×	
	- ครูจัดการเรียนการสอน		ที่จัดการเรียน					
	แบบบูรณาการกับภูมิปัญญา		การสอนแบบ					

	ท้องถิ่น		บูรณาการกับ					
	-นำผลของการนำไปใช้ มา		ภูมิปัญญา					
	มาแลกเปลี่ยน ปรับปรุง		ท้องถิ่น					

ลงชื่อ ผู้ทบทวน (นางกัญญา ทองมัน) ..๒๕ / .มกราคม / ..๒๕๕๖	ลงชื่อ ผู้อนุมัติ (.....) / /

ปัจจัยที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จในองค์กร

๑. วัฒนธรรมและพฤติกรรมของคนในองค์กร

คนในองค์กรต้องมีความเจตคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ และนำความรู้ที่มีอยู่มาเป็นฐานในการต่อยอดความรู้ของคนรุ่นใหม่ต่อไป องค์กรเองต้องมีวัฒนธรรมภายในแห่งความไว้วางใจ เชื่อใจ และให้เกียรติกัน เคารพในสิทธิและความคิดของผู้ร่วมงานในทุกระดับแม้เป็นบุคลากรระดับล่างก็ตาม การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเรื่องแม้แต่สิ่งที่เป็นข้อผิดพลาดในอดีต

๒. ผู้นำ และการสร้างกลยุทธ์

ผู้บริหารระดับสูงต้องมีความเชื่อในคุณค่าของคนและความรู้ที่มีในองค์กร เข้าใจในลักษณะของปัญหาและพันธกิจขององค์กร ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นมืออาชีพในด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้น ค้นหาและเชิดชูกระบวนการทำงานที่เป็นเลิศจากหน่วยงานภายใน เป็นต้นแบบแห่งการเป็นผู้ริเริ่มในการแบ่งปันและเรียนรู้ กำหนดทิศทางในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภายใน วางกลยุทธ์ในการจัดทำระบบการจัดการองค์ความรู้ที่จะประสพผลสัมฤทธิ์เช่น เลือกเรื่องที่ทำแล้วเห็นผล หรือเรื่องที่มีคนเข้าใจและมีองค์ความรู้อยู่แล้วในองค์กร ที่สำคัญที่สุดคือทำอย่างไรให้คนในองค์กรอยากนำเรื่องที่ตนรู้ออกมาแบ่งปันโดยไม่หวาดระแวงว่าจะเสียผลประโยชน์ ถูกแอบอ้างผลงาน ถูกกลั่นแกล้งเพราะอิทธิจตาร้อนต่างๆนานา องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจเชื่อใจ(Trust) และการให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Mutual respect) โดยกุญแจสำคัญที่จะไขประตูสู่โลกที่เปิดกว้างนี้คือผู้บริหารสูงสุดขององค์กรนั่นเอง

๓. เทคโนโลยี

ความพร้อมของอุปกรณ์ทันสมัยของเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการทำงานและการเรียนรู้ของคนในองค์กรได้ การสร้างฐานข้อมูลและการจัดการระบบฐานข้อมูลตลอดจนวิธีการที่จะทำให้คนยอมใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นสื่อกลางในการรวบรวมและส่งต่อขององค์ความรู้ ที่สำคัญคือสร้างระบบการป้องกันไม่ให้คนนอกเข้ามาก่อวุ่นและทำความเสียหายแก่ระบบฐานข้อมูลภายในได้ ขณะเดียวกัน KM ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์แพงๆ เพื่อสร้างฐานข้อมูลขนาดยักษ์แต่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานของคนส่วนใหญ่ในองค์กร ผู้ที่ดูแลระบบนี้ต้องมีใจเปิดกว้างและมีความเพียรพยายามที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้ เพื่อให้ฐานข้อมูล

และระบบคอมพิวเตอร์เอื้อประโยชน์ให้คຸ້มคຸ່มเงินที่ลงทุนไป อย่าลืมนຸ່มว่าระบบเหล่านี้หมตอายุการใ้ใช้งานเร็วมากภายในไม่กี่ปี

๔. การวัดผลและการนำไปใ้

จัดทำระบบการติดตามและวัดผลของการจัดการความรู้และประโยชน์จากการนำไปใ้ เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนใ้คนในองค์กรมีความกระหายอยากเรียนรู้และอยากมีส่วนร่วมในการสร้างฐาน ความรู้ใ้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๕. โครงสร้างพื้นฐาน

การวางระบบการบริหารจัดการ การรวบรวมข้อมูล และการรายงานผลการดำเนินการต่างๆที่ใ้เอื้อใ้แผนงานของการจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จทำยสุดองค์กรที่ใ้มีการจัดการองค์ความรู้ที่ใ้ดีจะสามารถเก็บเกี่ยวประโยชน์จากทุนทางด้านความรู้(Knowledge Asset) ที่เกิดจากปัญญาของบุคคลากรทุกระดับภายในองค์กรอย่างใ้รู้จักหมต เพราะเมื่อหน่วยงานใ้ได้เริ่มต้นดำเนินการเรื่อง KM จะพบว่าความรู้ที่ตัวเรา(One person)คิดว่าเรามีอยู่มากนั้น จริงๆแล้วใ้ยังน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับที่ใ้มีอยู่ภายในองค์กรของเราเอง และจะใ้รู้สึกประทับใจเมื่อใ้ค้นพบว่าใ้มีความรู้บางอย่างมาจากที่ใ้เราคาดคิดใ้ไม่ถึง ทำให้คนเราลดละอ้ตตาและกิเลสที่ใ้คิดว่าตนรู้แต่ใ้ผู้เดียวในจักรวาลและหวงความรู้ใ้ันไว้กับตนเอง(รวมไปจนถึงข้อมูลและข้อสนเทศต่างๆด้วย) โดยหาใ้ไม่ว่าใ้สิ่งที่ตนรู้ใ้ันใ้ไม่มีคุณค่าใ้เลยหากใ้ไม่มีใ้ผู้นำไปใ้ อย่าลืมนຸ່มว่าความรู้ใ้ทั้งหลายใ้ทั้งปวงเกิดจากการสอน เพราะ “ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้” ไม่เหมือนทรัพย์สินใ้อื่นที่ใ้ใ้ใ้ใ้หมต

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันทุกองค์กรจะใ้ให้ความสำคัญเป็นอย่่างมากในการนำกระบวนการจัดการความรู้มาใ้ใช้ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่่างใ้ององค์กรที่ใ้เป็นสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักใ้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่่างใ้ที่ใ้ต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญใ้ในการดำเนินงาน โดยมีครูและผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำใ้ในการจัดการความรู้ใ้ดังกล่าว

บทที่ ๒

การวิเคราะห์หลักสูตร

ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการพิจารณารายละเอียดของจุดมุ่งหมายและเนื้อหา แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งจุดมุ่งหมายและเนื้อหาเพื่อนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิเคราะห์หลักสูตร คณะผู้จัดทำได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตร โดยพิจารณาจากรายละเอียด ซึ่งประกอบไปด้วย มาตรฐาน ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และ เนื้อหาสาระ ในรายวิชาที่สอนภาคเรียนที่ 1 ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ทุกกลุ่มสาระ ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำเนื้อหาของความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องถิ่นฐานทำกลอง มาสอดแทรกในแต่ละรายวิชา และจัดทำเป็นผังกราฟิกเพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย (ท ๒๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ท.๒.๑ ใช้ กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และ เขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ ม.๑/๔ เขียนเรียงความ	- การเขียนเรียงความเชิง พรรณา	- การเขียนเรียงความ เชิงพรรณนา เรื่อง หมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย (ท ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ท.๒.๑ ใช้ กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และ เขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ ม.๒/๒ การเขียนบรรยาย และพรรณนา	- การเขียนบรรยาย และพรรณนา	- การเขียนบรรยาย และพรรณนา เรื่อง อาชีพทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย (ท ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ท.๓.๑ สามารถ เลือกฟังและดูอย่างมี วิจารณญาณและพูดแสดง ความรู้ ความคิด และ ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและ สร้างสรรค์ ม.๓/๓ พุดรายงานเรื่อง หรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า จากการฟัง การดู และการ สนทนา	- การพุดรายงานการศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น	- การพุดรายงาน การศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หัวข้อ หมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ท.๒.๑ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ม.๔-๖/๒ เขียนเรียงความ ม.๔-๖/๔ ผลิตงานเขียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สารคดี บันทึงคดี แต่งนิทาน ม.๔-๖/๗ บันทึกการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำไปพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	- การเขียนเรียงความ โดยกำหนดหัวข้อและการเขียนเรียงความตามแนวคิดของนักเรียน - การเขียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สารคดี บันทึงคดี แต่งนิทาน - การเขียนบันทึกความรู้จากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ท ๓๑๑๐๑ - การเขียนบันทึกความรู้จากการทัศนศึกษาหมู่บ้าน กลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ท ๓๒๑๐๑ - การเขียนเรียงความ หัวข้อ หมู่บ้านทำกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ท ๓๓๑๐๑ - การเขียนสารคดี หัวข้อ หมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
รายวิชาคณิตศาสตร์ (ค ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ค ๓.๑ อธิบายและวิเคราะห์รูป เรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ม๑/๒ สร้างรูปเรขาคณิต สองมิติโดยใช้การสร้างพื้นฐาน ทางเรขาคณิต และบอก ขั้นตอนการสร้างโดยไม่นั้น การพิสูจน์	- การสร้างรูปเรขาคณิตสอง มิติโดยใช้การสร้างพื้นฐาน ทางเรขาคณิต (โดยใช้วง เวียนและสันตรง)	- การสร้างรูปทรงของกลอง ชนิดต่าง ๆ โดยใช้การสร้าง ทางเรขาคณิต (ใช้วงเวียนและสันตรง)

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
รายวิชาคณิตศาสตร์ (ค ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ค ๒.๑ เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด ม ๒/๒ คาดคะเน เวลา ระยะทาง พื้นที่ ปริมาตร และน้ำหนักได้อย่างใกล้เคียง และ อธิบายวิธีการที่ใช้ในการคาดคะเน ม ๒/๓ ใช้การคาดคะเนเกี่ยวกับการวัดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	- การคาดคะเนเวลา ระยะทาง พื้นที่ ปริมาตร และน้ำหนัก และการนำไปใช้	- การทำโจทย์คณิตศาสตร์เกี่ยวกับการคาดคะเน ระยะทาง พื้นที่ ปริมาตร และน้ำหนัก โดยการตั้งโจทย์ ให้สัมพันธ์/สอดคล้อง กับการทัศนศึกษา หมู่บ้านทำกลอง ของนักเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ค ๒๓๑๐๑) ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ค ๒.๒ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด ม ๓/๑ ใช้ความรู้เกี่ยวกับ พื้นที่ พื้นที่ผิว และปริมาตร ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ ต่าง ๆ	- การใช้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ พื้นที่ผิวและปริมาตร การแก้ปัญหา	- การทำโจทย์คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับการใช้ความรู้เกี่ยวกับ พื้นที่ผิวและปริมาตร <i>โดยการตั้งโจทย์ ให้สัมพันธ์/สอดคล้อง กับกล่องไทยชนิดต่าง ๆ</i>

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
รายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ค ๔.๒ ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และ ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematic model) อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา ม ๔ – ๖ /๑ เขียนแผนภาพ เวนน์ – ออยเลอร์ แสดงเซตและนำไปใช้แก้ปัญหา	- แผนภาพเวนน – ออยเลอร์ - โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง และ ความสูง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ค ๓๑๑๐๑ - การเขียนแผนภาพเวนน – ออยเลอร์ แสดงเซตของกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ค ๓๒๑๐๑
มาตรฐาน ค ๒.๒ แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด ม ๔ – ๖ /๑ แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางและความสูงโดยใช้อัตราส่วนตรีโกณมิติ		- โจทย์ปัญหาอัตราส่วนตรีโกณมิติเกี่ยวกับระยะทางและความสูง โดยการตั้งโจทย์ให้สัมพันธ์/สอดคล้องกับการทัศนศึกษามุ่บ้านทำกลองของนักเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
รายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ภาคเรียนที่ ๑

(ต่อ)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ค ๖.๑ มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมาย ทางคณิตศาสตร์ และ การนำเสนอ การเชื่อมโยง ความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับ ศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ม ๔ - ๖ /๔ ใช้ภาษา และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย การนำเสนอ ได้ อย่างถูกต้อง และชัดเจน ม ๔ - ๖ /๖ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	- การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย โดยการเชื่อมโยงความรู้กับศาสตร์อื่น ๆ ในการนำเสนอเรื่องราว ได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ค ๓๓๑๐๑ - การเขียนอนุทินที่มีการสื่อสารให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจในวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปอร์เซ็นต์ของข้อมูลที่ได้จากการทัศนศึกษา หมู่บ้านทำกลอง เช่น จำนวน ประเภท ความสูง พื้นที่ของกลองประเภทต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือสิ่งที่พบเห็น หรือสังเกตได้จากการทัศนศึกษาฯ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว ๒๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เนื้อหาสาระ
มาตรฐาน ว ๓.๑ เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และ จิตวิทยาาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ม.๑/๑ ทดลองและจำแนกสารเป็นกลุ่มโดยใช้เนื้อสารหรือขนาดอนุภาคเป็นเกณฑ์ และอธิบายสมบัติของสารในแต่ละกลุ่ม	- เมื่อใช้เนื้อสารเป็นเกณฑ์จำแนกสารเป็นสารเนื้อเดียว และสารเนื้อผสม ซึ่งสารแต่ละกลุ่มจะมีสมบัติแตกต่างกัน เมื่อใช้ขนาดอนุภาคของสารเป็นเกณฑ์จำแนกสาร เป็นสารแขวนลอย คอลลอยด์ และสารละลาย ซึ่งสารแต่ละกลุ่มจะมีคุณสมบัติแตกต่างกัน	- ทดลองและจำแนกสารเป็นกลุ่มโดยใช้ขนาดอนุภาคของสารเป็นเกณฑ์จำแนกสาร เป็นสารแขวนลอย คอลลอยด์ และสารละลาย ด้วยวิธีสตุที่ใช้ในกระบวนการผลิตทดลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ว ๓.๑ เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และ จิตวิทยาาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ม.๒/๓ ทดลองอธิบายหลักการแยกสารด้วยวิธีการกรอง การตกผลึก การสกัด การกลั่น และ โครมากราฟี และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- วิธีการกรอง การตกผลึก การกลั่น และ โครมากราฟี เป็นวิธีการแยกสารที่มีหลักการแตกต่างกันและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	- การทดลองการแยกสารด้วย วิธีการกรอง การตกผลึก การกลั่น และ โครมากราฟี โดยใช้วัสดุที่ใช้ในกระบวนการการผลิตกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ว ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของแรง แม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียส มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม ม ๓/๒ ทดลองและอธิบายแรงกิริยาและแรงปฏิกิริยาระหว่างวัตถุและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- ทุกแรงปฏิกิริยา จะมีแรงปฏิกิริยาโต้ตอบด้วยขนาดแรงเท่ากันแต่มีทิศทางตรงข้าม การนำความรู้เรื่องแรงกิริยาและแรงปฏิกิริยาไปใช้อธิบาย เช่น การชักเย่อ การจุดบั้งไฟ	- การทดลอง แรงกิริยาและแรงปฏิกิริยาด้วยการดีกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ว ๒.๑ เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และ จิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ม ๔/๖ อธิบายคุณภาพของระบบนิเวศ ว๓.๒ เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยามีกระบวนการสืบเสาะความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ม ๔-๖/๑ ทดลองอธิบายและเขียนสมการของปฏิกิริยาเคมีทั่วไปที่พบใน	- ระบบนิเวศในธรรมชาติจะมีความสมดุลได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ ในระบบนิเวศ จนทำให้เกิดความหลากหลายของระบบนิเวศบนโลก - ในชีวิตประจำวันจะพบเห็นปฏิกิริยาเคมีจำนวนมาก ทั้งที่เกิดในธรรมชาติและมนุษย์เป็นผู้กระทำ ปฏิกิริยาเขียนแทนได้ด้วยสมการเคมี มนุษย์นำสารเคมีมาใช้ประโยชน์ทั้งในบ้าน ในทางการเกษตร และอุตสาหกรรม แต่สารเคมีบางชนิดเป็นอันตรายต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ว ๓๑๑๐๑ - ผลกระทบของกระบวนการผลิตกลองของหมู่บ้านทำกลองต่อคุณภาพของระบบนิเวศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ว ๓๒๑๐๑ - ทดลอง อธิบาย และเขียนสมการของปฏิกิริยาเคมีในกระบวนการผลิตกลอง

ชีวิตประจำวัน รวมทั้งอธิบาย ผลของสารเคมีที่มีต่อสิ่งที่มี ชีวิตและสิ่งแวดล้อม		

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชาสังคมศึกษา (ส ๒๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ส.๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณี วัฒนธรรมไทย ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข ม.๑/๓ อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรม ที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือ อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	- ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือ อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	- วัฒนธรรมกลองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 รายวิชาสังคมศึกษา (ส ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ ม.๒/๓ เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิต ในท้องถิ่น ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบค้นและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการผลิตสินค้า และบริการในท้องถิ่น	- การนำเสนอแนวทางการผลิตกลองของหมู่บ้านทำกลองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชาสังคมศึกษา (ส ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ส.๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ม.๓/๓ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	- ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมสากล การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	- การอนุรักษ์ อาชีพทำกลอง ในฐานะที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ส.๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ม.๔-๖/๕ วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย	- สภาพแวดล้อมวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่างๆที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ส ๓๑๑๐๑ - การใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูลในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านในกระบวนการการผลิตกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ส ๓๒๑๐๑ - กระบวนการแก้ปัญหาด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกระบวนการการผลิตกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ส ๓๓๑๐๑ - โครงการ เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านในกระบวนการการผลิตกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
รายวิชาพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน พ.๓.๑ เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางกาย การเล่นเกมส์และกีฬา ม.๔-๖/๔ แสดงการเคลื่อนไหวได้อย่างสร้างสรรค์	- การเคลื่อนไหวที่สร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ เชียร์ลีดเดอร์	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา พ ๓๑๑๐๑ - การปฏิบัติ กิจกรรมเข้าจังหวะ ตามจังหวะกลองยาว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา พ ๓๒๑๐๑ - การออกแบบ ท่าเชียร์ลีดเดอร์ ประกอบจังหวะกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา พ ๓๓๑๐๑ - การออกแบบ ท่าเต้นกิจกรรมเข้าจังหวะ ประกอบจังหวะกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
รายวิชาศิลปะ (ศ ๒๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เนื้อหาสาระ
มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ม ๑/๔ รวบรวมชิ้นงานหรือสื่อผสมมาสร้างเป็นเรื่องราว ๓ มิติ โดยเน้นความเป็นเอกภาพ ความกลมกลืน และสื่อถึงเรื่องราวของงาน	- เอกภาพ ความกลมกลืน และ สื่อถึงเรื่องราวในงานปั้นหรืองานสื่อผสม	- การรวบรวมงานปั้นมาสร้างเป็นเรื่องราว ๓ มิติ โดยเน้นความเป็นเอกภาพ ความกลมกลืน และ สื่อถึงเรื่องราวของหมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
รายวิชาศิลปะ (ศ ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่น ชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ม ๒/๖ วาดภาพแสดง บุคลิกลักษณะของตัวละคร	- การวาดภาพถ่ายทอด บุคลิกลักษณะของตัวละคร	- การวาดภาพถ่ายทอด บุคลิกลักษณะ ของผู้อยู่ในอาชีพทำกลอง ในอริยาบทต่าง ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
รายวิชาศิลปะ (ศ ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๓.๑ เข้าใจและแสดงออกทาง นาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอด ความรู้สึกรู้สึก ความคิดต่อ นาฏศิลป์ อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ม ๓/๗ นำเสนอแนวคิด จากเนื้อเรื่องของการแสดงที่ สามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	- ละครชีวิต	- แสดงละครชีวิต เกี่ยวกับวิถีชีวิต ของคนในหมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
รายวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิด สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างมีอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ม ๔-๖/๖ ออกแบบงานทัศนศิลป์ได้เหมาะสมกับโอกาส และ สถานที่ การออกแบบงานทัศนศิลป์ ม ๔-๖/๑๑ วาดภาพระบายสีเป็นภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูนเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	- การออกแบบงานทัศนศิลป์ - การวาดภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ศ ๓๒๑๐๑ - การออกแบบงานทัศนศิลป์ ในหัวข้อหมู่บ้านทำกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ศ ๓๓๑๐๑ - การวาดภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูน ในหัวข้อหมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (ง ๒๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ง ๓.๑ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้ กระบวนการเทคโนโลยี สารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และ อาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม ม๑/๓ ประมวลผลข้อมูลให้ เป็นสารสนเทศ	- ความหมายของข้อมูลและ สารสนเทศ การประมวลผล ข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ การ จัดเรียงข้อมูล การคำนวณ และการทำ รายงาน การดูแลรักษาข้อมูล การปรับปรุงข้อมูล	- การทำแผนที่ความคิด ในการประมวลข้อมูล ให้เป็นสารสนเทศ เรื่อง กระบวนการ การผลิตกลอง ตามขั้นตอน ของการจัดการสารสนเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ง ๒๒๑๐๑) ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ง๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว ม ๒/๑ ใช้ทักษะการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการทำงาน ม ๒/๒ ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน ม ๒/๓ มีจิตสำนึกในการทำงานและใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า	- ทักษะการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้า รวบรวม สังเกต สืบค้น และบันทึก เพื่อใช้ในการพัฒนางาน - ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน มีขั้นตอนคือ การสังเกต วิเคราะห์ สร้างทางเลือก และประเมินทางเลือก - การมีจิตสำนึกและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าเป็นคุณธรรมในการทำงาน	- การตัดเย็บกระโปรงกลองยาว โดยใช้ทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน และ การมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (ง ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ง ๔.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อ พัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ม๑/๒ มีเจตคติที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพ	- การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ	- การจัดระบบงาน และ จัดระบบคน ในการประกอบ อาชีพทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ - ๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ง ๔.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ม ๔ - ๖ / ๓ มีประสบการณ์ในอาชีพ ที่ถนัด และ สนใจ มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจเทคโนโลยี และ กระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยี อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทาง สร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วม ในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน ม ๔ - ๖ / ๓ สร้างและ พัฒนาสิ่งของเครื่องใช้ หรือ วิธีการ ตามกระบวนการ เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพ ฉายและแบบจำลอง เพื่อนำไปสู่การสร้างชิ้นงาน หรือถ่ายทอดความคิด ของวิธีการเป็นแบบจำลอง ความคิดและการรายงานผล โดยใช้ซอฟต์แวร์ช่วยในการ ออกแบบหรือนำเสนอผลงาน	- ประสบการณ์ในอาชีพ ได้แก่ การจำลองอาชีพ และ กิจกรรมอาชีพ - การสร้างและพัฒนาสิ่งของ เครื่องใช้ตามกระบวนการ เทคโนโลยีโดยถ่ายทอด เป็นภาพถ่าย เพื่อแสดงรายละเอียด ของชิ้นงาน ประกอบด้วย ภาพด้านหน้า ด้านข้าง ด้านบน แสดงขนาด และหน่วยวัด เพื่อนำไปสร้างชิ้นงาน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ง ๓๒๑๐๑ - การจำลองอาชีพทำกล่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ง ๓๒๑๐๑ - การออกแบบกล่องยาว ตามกระบวนการเทคโนโลยี โดยการถ่ายทอดความคิด เป็นภาพถ่ายเพื่อนำไปใช้ ในการสร้างชิ้นงานที่กำหนด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
รายวิชาภาษาอังกฤษ (อ ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ต.๓.๑ ใช้ ภาษาต่างประเทศในการ เชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาแสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน ม.๑/๑ ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูลข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการ เรียนรู้อื่นจากแหล่งเรียนรู้และ นำเสนอด้วยการพูด การเขียน	- การค้นคว้า การรวบรวม การสรุป และ การนำเสนอ ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	- การรวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับ ชื่อและวัสดุที่ใช้ ในกระบวนการ การผลิตกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
รายวิชาภาษาอังกฤษ (อ ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ต.๑.๓ นำเสนอ ข่าวสาร ความคิดรวบยอด และ ความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ โดย การพูด การเขียน ม ๒/๓ พูดและเขียน บรรยายเกี่ยวกับกิจกรรม หรือ เรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว และ ประสบการณ์ พร้อมทั้งให้ เหตุผลสั้น ๆ ประกอบ	- การเขียนบรรยายข้อมูล เกี่ยวกับตนเอง กิจวัตร ประจำวัน ประสบการณ์ ข่าว / เหตุการณ์ที่อยู่ ในความสนใจของสังคม เช่น การเดินทาง การรับประทานอาหาร การ เล่นกีฬา / ดนตรี การฟังเพลง การอ่านหนังสือ การท่องเที่ยว การศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ	- การเขียนบรรยาย เกี่ยวกับการทัศนศึกษา หมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
รายวิชาภาษาอังกฤษ (อ ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ต.๔.๑ ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม ม ๓/๒ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนและท้องถิ่นเป็นภาษาต่างประเทศ	- การใช้ภาษาต่างประเทศในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น เช่น การทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำโรงเรียนชุมชนและท้องถิ่น การทำแผ่นปลิว ป้ายคำขวัญ เชิญชวน แนะนำ โรงเรียนและสถานที่สำคัญในชุมชน และท้องถิ่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ	- การออกแบบป้ายแนะนำหมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
รายวิชาภาษาอังกฤษ (อ ๒๓๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ต.๔.๑ ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม ม.๓/๒ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนและท้องถิ่นเป็นภาษาต่างประเทศ	- การใช้ภาษาต่างประเทศในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น เช่น การทำหนังสือเล่มเล็ก แนะนำโรงเรียนชุมชน และท้องถิ่น การทำแผ่นปลิว ป้ายคำขวัญ เชิญชวนแนะนำโรงเรียนและสถานที่สำคัญในชุมชนและท้องถิ่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา อ ๓๑๑๐๑ - การเขียนออกแบบป้ายคำขวัญเกี่ยวกับหมู่บ้านทำกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา อ ๓๒๑๐๑ - การทำแผ่นปลิวแนะนำหมู่บ้านทำกลอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา อ ๓๓๑๐๑ - การทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำหมู่บ้านทำกลอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพรียางค์ไทย
รายวิชาปีพาทย์ ๑ (ศ ๒๑๒๐๙) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๑ เข้าใจหลักและ วิธีการบรรเลงตามประเภทของ เครื่องดนตรี ม๑/๑ อธิบายหลักและ วิธีการบรรเลงดนตรีไทย ม๑/๒ ปฏิบัติตามหลักและ วิธีการบรรเลงดนตรีไทย	- หลักและวิธีการฝึกหัดจังหวะ	- หลักและวิธีการฝึกหัด จังหวะ หน้าทับปรบไก่ - การฝึกออกเสียง จังหวะหน้าทับปรบไก่

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาซีพดุริยางค์ไทย
รายวิชาปีพาทย์ ๓ (ศ ๒๒๒๐๙) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๑ เข้าใจหลักและวิธีการ บรรเลงตามประเภทของเครื่อง ดนตรี ม๑/๑ อธิบายหลักและ วิธีการบรรเลงดนตรีไทย ม๑/๒ ปฏิบัติตามหลักและ วิธีการบรรเลงดนตรีไทย มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจและมี ทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่อง ดนตรี การบรรเลงเพลง ประเภทต่าง ๆ ตระหนักและ เห็นคุณค่า นำมาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม ม๑/๓ ปฏิบัติเพลงประเภท ต่าง ๆ	- หลักและวิธีการฝึกหัดจังหวะ - การปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ	- การฝึกปฏิบัติ จังหวะหน้าทับปรบไก่ - การฝึกปฏิบัติเพลงที่ใช้ จังหวะหน้าทับกลองแขก

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาซีพดุริยางคีไทย
รายวิชาปีพาทย์ ๕ (๒๓๒๐๙) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๑ เข้าใจหลักและวิธีการบรรเลงตามประเภทของเครื่องดนตรี ม๑/๑ อธิบายหลักและวิธีการบรรเลงดนตรีไทย ม๑/๒ ปฏิบัติตามหลักและวิธีการบรรเลงดนตรีไทย มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจและมีทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี การบรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ ตระหนักและเห็นคุณค่านำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๑/๓ ปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ดนตรีไทยที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาไทย ม๑/๑ นำเสนอผลงานการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- หลักและวิธีการฝึกหัดจังหวะ - การปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ - การบรรเลงรวมวง เพลงในหลักสูตร	- หลักและวิธีการฝึกหัด จังหวะหน้าทับกลองแขก - การฝึกปฏิบัติ จังหวะหน้าทับ กลองแขก - การฝึกปฏิบัติเพลงที่ใช้ จังหวะหน้าทับกลองแขก - การบรรเลงรวมวง เพลงที่ใช้หน้าทับกลองแขก

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพรียางค์ไทย
รายวิชาปีพาทย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๑.๒ เข้าใจประวัติที่มา ลักษณะ ของเครื่องดนตรีไทย ประเภท ของวงดนตรีไทย และ การบำรุงรักษาเครื่องดนตรี ในวงปีพาทย์ ม๔-๖/๑ อธิบายลักษณะ ส่วนประกอบ ระดับเสียง และ หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ดนตรีไทยที่เป็นมรดก ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่าชื่นชม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ม๔-๖/๑ นำเสนอผลงาน การบรรเลงเพลงในหลักสูตร หรือนอกหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติเครื่องประกอบ จังหวะ - การบรรเลงเพลงร่วมกับ เครื่องสายไทยหรือคีตศิลป์ไทย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ศ ๓๑๒๐๙ - ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนด - การบรรเลงร่วมกับ เครื่องสายไทย หรือคีตศิลป์ไทย ด้วยเพลงที่ใช้หน้าทับ ที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ศ ๓๒๒๑๐ - ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนด - การบรรเลงร่วมกับ เครื่องสายไทย หรือคีตศิลป์ไทย ด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ศ ๓๓๒๑๐ - ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนด - การบรรเลงร่วมกับ เครื่องสายไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาซีพดุริยางค์ไทย
รายวิชาเครื่องสายไทย ๑ (ศ ๒๑๒๑๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจและมีทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี การบรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ การบันทึกโน้ตเพลงไทย ตระหนักและเห็นคุณค่าของคนตรีไทย ตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๑/๓ ปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ	- ฝึกปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ	- การออกเสียงจังหวะหน้าทับในเพลงที่ฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปดุริยางค์ไทย
รายวิชาเครื่องสายไทย ๓ (ศ ๒๒๒๑๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจและมีทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี การบรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ การบันทึกโน้ตเพลงไทย ตระหนักและเห็นคุณค่าของคนตรีไทย ตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๒/๓ ปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ คนตรีไทยที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ม๒/๑ นำเสนอผลงานการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ - การบูรณาการเพลงในหลักสูตร	- การปฏิบัติจังหวะหน้าทับในเพลงที่ฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรที่ครูกำหนด - การบรรเลงเพลงในหลักสูตรที่ได้ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพรายไทย
รายวิชาเครื่องสายไทย ๕ (ศ ๒๓๒๑๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจและมีทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี การบรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ การบันทึกโน้ตเพลงไทย ตระหนักและเห็นคุณค่าของคนตรีไทย ตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๒/๓ ปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ คนตรีไทยที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ม๓/๑ นำเสนอผลงานการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ - การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยรูปแบบต่าง ๆ	- การปฏิบัติจังหวะหน้าทับในเพลงที่ฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรที่ครูกำหนด - การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยด้วยเพลงในหลักสูตรที่ได้ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพรียางค์ไทย

รายวิชาเครื่องสายไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ เข้าใจทักษะในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี บรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ การบันทึกโน้ตเพลงไทย การแสดงออกทางดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ตระหนักและเห็นคุณค่าของดนตรีไทย ตลอดจนประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม มาตรฐาน ๔-๖/๒ ปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ดนตรีไทยที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ม๔-๖/๑ นำเสนอผลงานหรือจัดการแสดงดนตรีที่เหมาะสมโดยการบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้ในกลุ่มปีพาทย์ กลุ่มคีตศิลป์ไทย และ อื่น ๆ	- ฝึกปฏิบัติเพลงประเภทต่าง ๆ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ศ ๓๑๒๐๙ - ฝึกปฏิบัติและบันทึกโน้ตจังหวะหน้าทับ ในเพลงที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลงด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ศ ๓๒๒๑๐ - ฝึกปฏิบัติและบันทึกโน้ตจังหวะหน้าทับ ในเพลงที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลงด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ศ ๓๓๒๑๐ - ฝึกปฏิบัติและบันทึกโน้ตจังหวะหน้าทับ ในเพลงที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลงด้วยเพลง ที่ใช้จังหวะหน้าทับที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษาไทย
รายวิชาคีตศิลป์ไทย ๑ (ศ ๒๑๒๑๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๑ เข้าใจหลักและวิธีการ ขับร้องเพลงไทยตามประเภท ของเพลง ม๑/๑ อธิบายหลัก การขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น ม๑/๒ อธิบายหลักการ การฝึกหัดขับร้องเพลงไทย เบื้องต้น	- ความหมายของการขับ ร้องเพลงไทย แหล่งกำเนิด เสียงการขับร้อง หลักการ ขับร้องเพลงไทย ประเภท การขับร้องเพลงไทย มารยาทการขับร้อง เพลงไทย การฟัง การออกเสียง การหายใจ การฝึกปฏิบัติจังหวะ	- การออกเสียงจังหวะหน้าทับ ตามที่ครูกำหนด

-กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษาไทย

รายวิชาคีตศิลป์ไทย ๓ (ศ ๒๒๒๑๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ มีทักษะในการขับร้องเพลงไทยประเภทต่าง ๆ ตระหนักและเห็นคุณค่าตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๒/๒ ปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ การขับร้องและดนตรี ที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาไทย ม๒/๑ นำเสนอผลงานการขับร้องร่วมกับการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ - การขับร้องรับกับดนตรี	- การฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับในเพลงที่ฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร - การขับร้องเพลงที่ได้ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับร่วมกับการบรรเลงปี่พาทย์ หรือเครื่องสายไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพรียางคีไทย
รายวิชาคีตศิลป์ไทย ๕ (ศ ๒๓๒๑๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ มีทักษะในการขับร้องเพลงไทยประเภทต่าง ๆ ตระหนักและเห็นคุณค่าตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๓/๒ ปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ การขับร้องและดนตรี ที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาไทย ม๓/๑ นำเสนอผลงานการขับร้องร่วมกับการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ - การขับร้องรับกับดนตรีและการแสดง	- การฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับในเพลงที่ฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร - การขับร้องเพลงที่ได้ฝึกปฏิบัติจังหวะหน้าทับร่วมกับการบรรเลงปี่พาทย์ หรือเครื่องสายไทย หรือขับร้องประกอบการแสดง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษาไทย
รายวิชาคีตศิลป์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ๒.๒ มีทักษะในการขับร้องเพลงไทยประเภทต่าง ๆ ตระหนักและเห็นคุณค่า ตลอดจนประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ม๔-๖/๒ ปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ มาตรฐาน ๓.๒ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ดนตรีไทยที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เห็นคุณค่า ชื่นชม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ม๔-๖/๑ นำเสนอผลงานการขับร้องร่วมกับการบรรเลงเพลงในหลักสูตร	- ฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงประเภทต่าง ๆ - การขับร้องร่วมกับการบรรเลง การขับร้องร่วมกับการแสดง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ศ ๓๑๒๑๓ - ฝึกปฏิบัติ หน้าทับโทน – รำมะนา ในเพลงที่ฝึกปฏิบัติ ตามหลักสูตรตามที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลง ด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ศ ๓๑๒๑๓ - ฝึกปฏิบัติหน้าทับปรบไก่ ในเพลงที่ฝึกปฏิบัติ ตามหลักสูตรตามที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลง ด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ศ ๓๓๒๑๓ - ฝึกปฏิบัติหน้าทับสองไม้ ในเพลงที่ฝึกปฏิบัติ ตามหลักสูตรตามที่ครูกำหนด - การจัดบรรเลง ด้วยเพลงที่ใช้จังหวะหน้าทับ ที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาซีพนาฏศิลป์ไทย
รายวิชานาฏศิลป์ไทยละคร ๑ (ศ๒๑๒๐๗) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๒.๒ มีทักษะในการปฏิบัติท่ารำ รำมาตรฐานได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน ม.๑/๑ ออกเสียงตามจังหวะหน้าทับปรบไถ่ได้ ม๑/๒ การร้องเพลงสร้อยสน ม๑/๓การปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบแผน	- จังหวะหน้าทับปรบไถ่ ทำนองเพลงสร้อยสน และท่ารำเพลงช้า	- เพลงช้า - การออกเสียงตามจังหวะหน้าทับปรบไถ่ - การร้องเพลงสร้อยสน - การปฏิบัติท่ารำเพลงช้า

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทย

รายวิชานานาชาติศิลป์ไทยละคร ๓ (ศ๒๒๒๐๗) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๕.๑ มีความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของระบำ เบ็ดเตล็ด ม๒/๒ ระบุองค์ประกอบของเพลงระบำบ้านเทิงเกรี มาตรฐาน ศ ๕.๒ มีทักษะในการปฏิบัติทำรำระบำเบ็ดเตล็ดได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน ม๒/๑ ปฏิบัติทำรำ ระบำบ้านเทิงเกรี	- องค์ประกอบของเพลงระบำบ้านเทิงเกรี (เครื่องแต่งกาย / เครื่องดนตรี / บทร้อง / ทำนองเพลง และ อุปกรณ์ประกอบการแสดง / โอกาสที่ใช้) - ปฏิบัติทำรำ เพลงระบำบ้านเทิงเกรี	- ระบำบ้านเทิงเกรี - กลองประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดง - การปฏิบัติทำรำระบำบ้านเทิงเกรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทย

รายวิชานานาชาติศิลป์ไทยละคร ๕ (ศ๒๒๒๐๗) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๕.๑ มีความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของระบำเบ็ดเตล็ด ม๒/๒ ระบองค์ประกอบของเพลงฉ่อยรำกระถาง มาตรฐาน ศ ๕.๒ มีทักษะในการปฏิบัติทำรำระบำเบ็ดเตล็ดได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน ม๒/๑ ปฏิบัติทำรำ เพลงฉ่อยรำกระถาง	- องค์ประกอบของเพลงฉ่อยรำกระถาง (เครื่องแต่งกาย / เครื่องดนตรี / บทร้อง / ทำนองเพลง และ อุปกรณ์ประกอบการแสดง / โอกาสที่ใช้) - ปฏิบัติทำรำ เพลงฉ่อยรำกระถาง	- เพลงฉ่อยรำกระถาง - กลองประเภทต่าง ๆ ที่ใช้บรรเลงเพลงฉ่อยรำกระถาง - การปฏิบัติทำรำ เพลงฉ่อยรำกระถาง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาชีพนานาศิลป์ไทย

รายวิชานานาศิลป์ไทยละคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ภาคเรียนที่ ๑

มาตรฐาน/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	หัวข้อหรือประเด็นที่เรียนรู้
มาตรฐาน ศ ๔.๑ มีความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายประวัติความเป็นมาองค์ประกอบของระบำเบ็ดเตล็ด	- องค์ประกอบของระบำเบ็ดเตล็ด (เครื่องแต่งกาย / เครื่องดนตรี / บทร้อง / ทำนอง เพลง และ อุปกรณ์ประกอบการแสดง / โอกาสที่ใช้)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ รายวิชา ศ ๓๑๒๐๗ - ฟ้อนลาวคำหอม - กลองแขก - การปฏิบัติทำรำชั้น
ม.๔-๖/๓ ระบุงค์ประกอบของระบำเบ็ดเตล็ดได้		มัธยมศึกษาปีที่ ๕ รายวิชา ศ ๓๑๒๐๗
มาตรฐาน ศ ๔.๒ มีทักษะในการปฏิบัติทำรำระบำเบ็ดเตล็ดได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน	- ปฏิบัติระบำเบ็ดเตล็ด	- ฟ้อนม่าน – มอญสัมพันธ์ - เปิงมางคอก, ตะโพนอญ - การปฏิบัติทำรำ
ม๔-๖/๒ ปฏิบัติทำรำระบำเบ็ดเตล็ดได้ถูกต้องตามแบบแผน		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ รายวิชา ศ ๓๑๒๐๗ - ฟ้อนรำซัดชาตรี - โทน, กลองตุ๊ก - การปฏิบัติทำรำ

บทที่ ๓

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเรา

๓.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน ในวิถีดั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณี ความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ความสัมพันธ์ที่ดีเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสมดุล ที่เคารพกันและกัน ไม่ทำร้ายทำลายกัน ทำให้ทุกฝ่ายทุกส่วนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ชุมชนดั้งเดิมจึงมีกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน มีคนเฒ่าคนแก่เป็นผู้นำ คอยให้คำแนะนำตักเตือน ตัดสิน และลงโทษหากมีการละเมิด ชาวบ้านเคารพธรรมชาติรอบตัว ดิน น้ำ ป่า เขา ข้าว แดง ลม ฝน โลก และจักรวาล ชาวบ้านเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ทั้งที่มีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว ที่มา (<http://www.baanmaha.com/>)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย คือ องค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น และรวมถึงงานศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้านที่มีอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น เช่น การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร การผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ หิน โลหะ แก้ว เซรามิก ดินเผา เครื่องหนัง และอื่น ๆ

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น เรื่องเล่าพื้นบ้าน กวีนิพนธ์พื้นบ้าน ปริศนา พื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน จิตรกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และสิ่งทอพื้นบ้าน

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่ได้รับการจัดแจ้งแล้ว จะถูกรวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูลสำหรับให้ประชาชนผู้สนใจได้ค้นหาข้อมูล หรือติดต่อกับผู้แจ้งข้อมูล เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจอันเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน ให้มีการนำไปใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ผู้แจ้งข้อมูลภูมิปัญญาพื้นบ้านอาจนำหนังสือรับรองที่ทางกรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ไปแสดงต่อธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการแปลงทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นทุนกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อหรือหลักประกันในการชำระหนี้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้น

๑. การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๑) ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถแบ่งเป็น ๓ หมวด ได้แก่

- องค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่น (Traditional Knowledge) หมายถึง องค์ความรู้วิธีการ ทักษะ นวัตกรรม แนวปฏิบัติ หรือการเรียนรู้ที่เป็นผลมาจากกิจกรรมทางปัญญาในรูปแบบดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น มีการสืบทอดและพัฒนาจากรุ่นอดีตสู่รุ่นปัจจุบัน ผ่านกาลเวลา เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำไวน์กระชายดำ การทำมีดอรัญญิก การทอผ้าไหม เป็นต้น

- การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Expression of Folklore) หมายถึง การแสดงออกซึ่งองค์ความรู้และวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งปรากฏหรือแสดงให้เห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงออกทางวาจา (เช่น ตำนาน กวีนิพนธ์ ปริศนา เรื่องเล่า) การแสดงออกทางดนตรี (เช่น เพลง ดนตรี) การแสดงออกทางกาย (เช่น การเต้น การแสดงละคร พิธีกรรม) การแสดงออกในสิ่งที่จับต้องได้ (เช่น งานศิลปะรวมถึง ภาพวาด งานจิตรกรรม) เป็นต้น

- ทรัพยากรพันธุกรรม (Genetic Resource) หมายความว่ารวมถึง ทรัพยากรพันธุกรรม สิ่งมีชีวิต หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสิ่งมีชีวิต หรือองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตของระบบนิเวศ ซึ่งมีประโยชน์หรือคุณค่าตามความเป็นจริงและตามศักยภาพ เช่น พืชสมุนไพรประจำท้องถิ่นที่สามารถนำมาผลิตยารักษาโรคต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

(๒) ในอดีตประเทศต่าง ๆ มุ่งส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ให้การคุ้มครองการสร้างสรรค์ใหม่ และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน กรมทรัพย์สินทางปัญญาเล็งเห็นว่า องค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมมักถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงอยู่เสมอและไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งความรู้ดั้งเดิมอยู่มาก อาทิ ความรู้

ดั้งเดิมเกี่ยวกับสมุนไพรที่ใช้รักษาโรค การรูดเพื่อบำบัดความเจ็บป่วย ซึ่งมีใช้ในชีวิตประจำวัน ในบางชุมชน ตลอดจนพันธุ์พืชดั้งเดิมที่พบในไทยและสามารถนำไปพัฒนาเกิดพันธุ์ใหม่ เป็นต้น จึงมีนโยบายที่จะหันมาให้ความสำคัญกับการจัดระบบการคุ้มครองภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเสนอกฎหมายเพื่อการดังกล่าวต่อไป

๒. กฎหมายคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย

ในปัจจุบันไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่มีกฎหมายอยู่บางส่วนที่เป็น กฎหมายใกล้เคียง สามารถนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นบางสาขา ได้แก่

(๑) พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ให้การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชใหม่

(๒) พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. ๒๕๔๒ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข ให้การคุ้มครองตำรับตำรายา สมุนไพรแหล่ง อนุรักษ์สมุนไพร และภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เป็นต้น ขณะนี้หน่วยงานทั้งสองอยู่ระหว่างจัดทำ กลไกการคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว

๓. ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

(๑) ภูมิปัญญาของไทยถูกต่างชาตินำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้ขออนุญาต เช่น มีการลักลอบ นำเอาสารพันธุกรรมพืชของไทยออกไปนอกประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ หรือนำไปจดเป็นสิทธิบัตร ในประเทศของตน

(๒) ยังไม่มีความตกลงระหว่างประเทศที่วางมาตรฐานการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีประสิทธิภาพ กฎหมายไทยสองฉบับ (พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ร.บ. คุ้มครองและ ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. ๒๕๔๒) มีผลบังคับใช้ใน ราชอาณาจักรเท่านั้น ไม่สามารถตามไปดำเนินคดีกับต่างชาติที่นำของไทยไปได้

(๓) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย กระจัดกระจายอยู่ที่หน่วยงานต่าง ๆ มีความซ้ำซ้อน คาบเกี่ยว และอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร และเป็นเพียงคำบอกเล่าที่ไม่มีการบันทึกไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร

(๔) ยังไม่มีหน่วยงานที่กำกับดูแลเรื่องการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวม แต่ละหน่วยงาน ดูแลเฉพาะเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีขอบเขตกว้างและข้อมูลแต่ละ เรื่องเป็นเรื่องเทคนิคเฉพาะด้าน ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สูงในการทำความเข้าใจและ

รวบรวมฐานข้อมูล เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมักประสบปัญหาในการพิสูจน์ว่าเป็นภูมิปัญญานั้น ๆ เป็นของไทย มีหลักฐานความเป็นมาอย่างไร เป็นต้น

๔. การดำเนินการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๑) ในขณะที่ยังไม่มีหน่วยงานที่กำกับดูแลเรื่องการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวม เมื่อมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจะประสานงานแก้ไขปัญหาเป็นกรณี ๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด มีการประชุมระหว่างหน่วยงานกันอย่างต่อเนื่อง

(๒) ในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา กรมทรัพย์สินทางปัญญาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ผลักดันการเจรจาจัดทำมาตรฐานระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเวทีต่าง ๆ เช่น องค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization - WIPO) ตลอดจนในการเจรจาสองฝ่ายกับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่ชัดเจนให้ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ประโยชน์ในภูมิปัญญาของไทยรับรองสิทธิในภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย

(๓) เรียกร้องให้ประเทศที่ต้องการใช้ภูมิปัญญาของไทยมาทำสัญญา/ขออนุญาตจากไทยก่อน

(๔) เผื่อระวังไม่ให้มีการลักลอบนำออกไปนอกประเทศ ขอความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ในการติดตามผู้ลักลอบนำออกไปใช้ประโยชน์

(๕) ใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ เช่น ใช้กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการคุ้มครองบางแง่มุม เช่น ห้ามใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ของไทยไปเรียกสินค้าที่ผลิตจากประเทศอื่น เป็นต้น แต่กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ยังไม่สามารถคุ้มครองตัวองค์ความรู้ที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการซึ่งเป็นหัวใจของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

(๖) กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ กำหนดประเด็นที่จะนำไปร่างกฎหมายตามแนวโน้มมาตรฐานการคุ้มครองที่อยู่ระหว่างจัดทำภายใต้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน สมาคม ชมรม ที่เป็นเจ้าของหรือเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ และมีแผน ที่จะเสนอร่างกฎหมายคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น (<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=44c254f5a4ffae2b>)

๓.๒ จังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทองเป็นพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง พิกัดภูมิศาสตร์เส้นรุ้งที่ ๑๔ องศา ๓๕ ลิปดา ๑๒ พลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ ๑๐๐ องศา ๒๗ ลิปดา ห่างจากกรุงเทพมหานครมาตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๒ (บางปะอิน-พยุหะคีรี) ระยะทางประมาณ ๑๐๘ กิโลเมตร และเส้นทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงตลาดท่าเตียน ระยะทางประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร มีรูปร่างลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีส่วนกว้างตามแนวทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก และส่วนยาวตามแนวทิศเหนือถึงทิศใต้ ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ ๔๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๙๖๘.๓๗๒ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๖๐๕,๒๓๒.๕ ไร่ และมีอาณาเขตดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับอำเภอค่ายบางระจัน อำเภอพรหมบุรี และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
- **ทิศใต้** ติดต่อกับอำเภอดักไถ่และอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับอำเภอบางปะหัน อำเภอมหาราช และอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับอำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอศรีประจันต์ อำเภอสามชุก และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ภูมิประเทศ

จังหวัดอ่างทอง มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะคล้ายอ่าง ไม่มีภูเขา ดินเป็นดินเหนียวปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การปลูกข้าว ทำไร่ ทำนา และทำสวน และมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ๒ สาย คือแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายแขนงที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง ซึ่งไหลผ่านอำเภอไชโย อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอป่าโมก รวมระยะทางที่ไหลผ่านจังหวัดอ่างทองประมาณ ๔๐ กิโลเมตร

ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศจัดอยู่ในโซนร้อนและชุ่มชื้น เป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งในช่วงนี้ และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุกในช่วงนี้

เขตการปกครอง

แบ่งออกเป็น ๗ อำเภอ ๗๓ ตำบล ๕๑๓ หมู่บ้าน อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอไชโย
อำเภอป่าโมก อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอแสวงหา อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอสามโก้

ภาพที่ ๓.๑ เขตการปกครองของจังหวัดอ่างทอง

ที่มา <http://www.angthong.go.th/๒๕๕๔/>

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัด คือรูปอ่างทอง ในอ่างมีรวงข้าวและใบข้าว จังหวัดอ่างทองเป็นที่ราบลุ่ม มีลักษณะเป็นแอ่งรับน้ำภูมิประเทศเหมาะแก่การเพาะปลูก ดวงตราของจังหวัดจึงเป็นรูปอ่างสีทองซึ่งหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัด และในอ่างมีรวงข้าวและใบข้าวซึ่งหมายถึงการทำนา อาชีพหลักของคนในภูมิภาคนี้

ภาพที่ ๓.๒ สัญลักษณ์ประจำจังหวัดอ่างทอง

ต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง

มะพลับ (*Diospyros areolata* King & Gamble)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros areolata* King & Gamble

ชื่อวงศ์ : EBENACEAE

ชื่อท้องถิ่น : เชียงราย เรียก มะพลับ , ม่ากัลบตอง , ม่ากับตอง

ลักษณะทั่วไป : มะพลับเป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูงถึง ๑๕ เมตร ลำต้นมักคดงอ เปลือกค่อนข้างเรียบ สีน้ำตาลปนเขียวอ่อนหรือปนดำ ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับกัน ตัวใบรูปขอบขนาน กว้าง ๔-๗ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๐ เซนติเมตร โคนใบโค้งมน ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียวทู่ เนื้อใบหนาผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ดอกมีดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อสั้น ๆ ตามง่าม ใบ ก้านดอกยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร มีขนหนาแน่น ดอกเพศเมียมีกอกออกเดี่ยว ๆ ตามกิ่งเล็ก ๆ ก้านดอกยาว ๕-๑๐ มิลลิเมตร มีขน ผลกลมหรือค่อนข้างกลม ผิวมีเกล็ดสีน้ำตาลแดง กลีบจุกลผลแต่ละกลีบเกือบไม่ติดกัน เกลี้ยงหรืออาจมีขนบ้างทั้งสองด้าน กลีบส่วนมากจะพับกลับ มีบ้างที่แผ่กางออก ขอบกลีบมันเป็นคลื่น ไม่มีเส้นลายกลีบ

การปลูก : พบขึ้นตามป่าดงดิบ และตามบริเวณป่าชายเลน เหนือระดับน้ำทะเล ๒-๓๐ เมตร ทางภาคใต้ ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

สรรพคุณทางยา : ใช้เปลือกต้นและเนื้อไม้ ต้มเอาน้ำดื่ม บำรุงธาตุ เจริญอาหาร ใช้เปลือกต้นและเนื้อไม้ย่างไฟให้กรอบ หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ชงดื่ม แก้กามตายด้าน บำรุงความกำหนัด

ประโยชน์อื่น ๆ : ยางของลูกมะพลับนำมาละลายน้ำใช้ข้อมแหและอวน เพื่อให้ทนทาน เช่นเดียวกับตะโก แต่ยางของลูกมะพลับใช้ได้ดีกว่ามาก เพราะไม่ทำให้เส้นด้ายแข็งกรอบเหมือนผล ตะโก จึงทำให้ยางของมะพลับมีราคาดีกว่าตะโกมาก จึงมีพ่อค้าหัวใสนำยางของผลตะโกปลอมขาย เป็นยางมะพลับ จึงได้เกิดมีคำพังเพยว่า "ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก"

คติความเชื่อ : มะพลับเป็นไม้มงคลชนิดหนึ่งของคนไทย กำหนดปลูกไว้ทางทิศใต้ (ทักษิณ) ตามโบราณเชื่อกันว่า การปลูกต้นมะพลับในบริเวณบ้านจะทำให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น

ภาพที่ ๓.๓ ต้นมะพลับต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง

ที่มา <http://www.angthong.go.th/๒๕๕๔/>

คำขวัญจังหวัดอ่างทอง

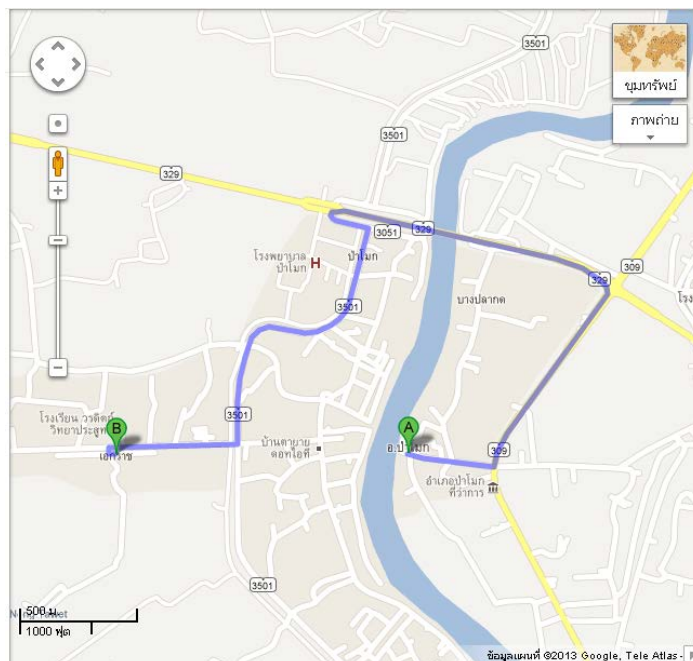
พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง
โต้งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน

จังหวัดอ่างทองอยู่ในเขตภาคกลาง มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ๒ สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย ลักษณะภูมิอากาศจัดอยู่ในโซนร้อนและชุ่มชื้น เป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู แบ่งออกเป็น ๗ อำเภอ ๗๓ ตำบล ๕๑๓ หมู่บ้าน ต้นไม้ประจำจังหวัดคือต้นมะพลับ จังหวัดอ่างทองอุดมไปด้วยงานหัตถกรรมท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นงานปั้นตุ๊กตาชาววัง การทำกลอง การทำอิฐดินเผา หรือการผลิตเครื่องจักสาน ทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิด

เพลงพื้นบ้านลิเก เป็นจังหวัดบ้านเกิดของนายดอกนายทองแก้ววีรชนคนกล้าในศึกบางระจัน นอกจากนี้ยังเต็มไปด้วยวัดที่มีความสะอาดสวยงามและมีจุดเด่นที่น่าสนใจมากกว่า ๒๐๐ วัด อันเป็นสถานที่ที่น่านักศึกษาประวัติศาสตร์และเรื่องราวความเป็นมาในอดีตของชาติไทย

๓.๓ ถิ่นฐานทำกลอง

หมู่บ้านทำกลองเป็นแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งรวมมรดกล้ำค่าจากภูมิปัญญาชาวบ้าน หาชมไต่ยาก ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านแพ ต.เอกราช อ.ป่าโมก หลังตลาดป่าโมก ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา การเดินทางใช้ถนนสายใน ผ่านหน้าที่ว่าการเทศบาลอำเภอป่าโมกซึ่งขนานไปกับลำคลองชลประทาน ระยะทางประมาณ ๑๗ กม. ชาวบ้านแพเริ่มผลิตกลองมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๗๐ เมื่อได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านแห่งนี้จะได้รับความคุ้มค่ายิ่ง นับว่าเป็นการร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะเหล่านี้ไว้ รวมทั้งจะได้เรียนรู้กรรมวิธีการทำกลองแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด โดยการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ งานที่ออกมาแต่ละชิ้นมีความประณีตงดงามสีสน်มากมาย ที่สำคัญมีกลองรูปทรงขนาดใหญ่ยาวที่สุดในโลกตั้งอยู่หน้าบ้านกำนันหงษ์ฟ้า หดย้อย กลองกว้าง ๓๖ นิ้ว ๙๒ เซนติเมตร ยาว ๗.๖ เมตร ทำจากไม้จามจุรีต่อกัน ๖ ท่อน สร้างปี ๒๕๓๗ ใช้เวลาสร้างประมาณ ๑ ปี ให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสด้วย พร้อมด้วยกลองขนาดเล็กๆ ซึ่งเป็นของฝากสามารถพกพาได้สะดวกง่ายดาย ซึ่งผู้เข้าชมจะได้สินค้าดีมีคุณภาพราคาย่อมเยากลับไปแน่ กลองแห่งหมู่บ้านทำกลองมีคุณภาพ ประณีต สวยงาม แห่งเดียวในประเทศไทย

ภาพที่ ๓.๔ แผนที่ถิ่นฐานทำกลอง ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก

ที่มา <http://maps.google.co.th/>

ชุมชนตำบลเอกราช อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง ได้รับการถ่ายทอดการทำกลองมาตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตายาย โดยคนแรกที่เกิดประดิษฐ์ขึ้นมาคือ คุณตาเพิ่ม ภูประติฐ ท่านเป็นนักดนตรี คิดประดิษฐ์ทำขึ้นใช้ในวงของตนเอง อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีชื่อเสียงมาแต่โบราณว่าเป็นแหล่งผลิตกลองมีคุณภาพที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ปัจจุบันกลองดีติดังจากป่าโมกยังบินไกลไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น อเมริกา ประเทศแถบยุโรป หรือกระทั่งแอฟริกา แต่กว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ ผู้ผลิตต้องใช้เวลาไม่น้อยในการสั่งสมความชำนาญ เพื่อสามารถกุมโอกาสเหมาะด้านการตลาดที่มาถึงได้อยู่มี

นายเฉลิม เผ่าพัยม์ อดีตนายก อบต.เอกราช ในฐานะประธานกลุ่มทำกลอง กล่าวว่า ยุคก่อน การทำกลองในหมู่บ้านแห่งนี้ทำท่าจะแย้มไม่ค่อยดี แต่ก็บังจังหวะที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงส่งเสริมการเล่นดนตรีไทย การเรียนดนตรีไทยเริ่มแพร่หลายไปในโรงเรียนทั่วประเทศ นั้นหมายถึงการฟื้นขึ้นอย่างทันตาของหมู่บ้านผลิตกลอง ทำให้มีคนสั่งทำกลองเป็นจำนวนมากและหมู่บ้านแห่งนี้กลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง กลุ่มทำกลองตำบลเอกราชเป็นผู้ผลิตกลองที่ใหญ่และเข้มแข็งที่สุดกลุ่มหนึ่ง โดยมีสมาชิกกว่า ๓๐ ครอบครัว ใน ๘ หมู่บ้าน ในตำบลนี้สินค้าส่งออกราคาดี

การเงินดีสั่งจ่ายจ่ายคล่อง แต่นั่นหมายถึงงานคุณภาพ ที่คนทำกลองต้องพิถีพิถันอย่างเต็มที่ ตั้งแต่ การคัดเลือกวัตถุดิบ ไปจนถึงการผลิตและตกแต่ง เพื่อให้ชิ้นงานได้มาตรฐานตามสั่งและไร้ตำหนิ ผู้ผลิตกลองจากป่าโมกทุกรายเห็นตรงกันว่า วันนีตลาดต่างประเทศเป็นเป้าหมายหลัก เนื่องจากราคา ดี และไม่มีปัญหาด้านการเงิน แต่การจะจับตลาดเหล่านี้ให้อยู่มือต้องอาศัยความชำนาญ ที่ส่วนหนึ่ง สืบทอดจากภูมิรู้ดั้งเดิมของท้องถิ่นอีกส่วนที่สำคัญมาจากการฝึกฝนนานนับสิบปี จนสามารถผลิตงาน คุณภาพซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในไทยโดยเฉพาะโรงเรียน ขั้นตอนการทำกลอง ต้องตัดไม้ให้ได้ ความยาวและขนาดตามต้องการ โดยไม้ในการทำกลอง คือ ไม้มะม่วง, ก้ามปู, ไม้ขนุน, ไม้มะขาม โดย ใช้ไม้สดในการทำ โดยเลือกไม้ที่ไม่ผุและตรง ไม่คดงอ โดยขนาดของกลองจะขึ้นอยู่กับขนาดของไม้ ด้วย นำไม้ที่ได้ขนาดมาขึ้นใส่แทนกลึง ใช้ขวานฟันไม้ให้ได้รูปร่างตามขนาดที่เราต้องการ โดยขึ้น ตอนนี้เรียกว่าการขึ้นรูป โดยต้องปอกเปลือกไม้ออกให้หมด ไม่เช่นนั้นเวลาเรากลึงเปลือกไม้ที่ยัง เหลืออยู่จะกระเด็นใส่ตัวเรา จึงต้องใช้ขวานปอกเปลือกออกให้หมด ขั้นตอนต่อมา จะทำการกลึง เพื่อให้ได้รูปร่างและขนาดตามที่เราต้องการ โดยขั้นตอนนี้ช่างกลึงที่กลึงกลองนั้นต้องมีความแข็งแรง และมีความชำนาญเป็นอย่างดี เพราะกลองจะสวยได้ต้องขึ้นอยู่กับช่างกลึง โดยแทนกลึงเป็นแทนที่ ชาวบ้านคิดประดิษฐ์กันขึ้นมาเอง โดยใช้มอเตอร์ขนาด ๓ แรงม้าขึ้นไปจึงจะมีกำลังพอ เมื่อกลึงได้ รูปร่างตามขนาดที่เราต้องการแล้ว ก็นำหุ่นกลองมาขึ้นแทนคว้าน ซึ่งดัดแปลงมาจากแทนกลึงตามโรง กลึงที่ไม่ใช้แล้วขอซื้อมาในราคาถูก การคว้านนั้นหมายถึงการนำใส่ในของกลองออก โดยคนที่ จะคว้านกลองนั้นต้องมีความใจเย็น เพราะจะทำให้กลองแตกเกิดความเสียหายได้ และกลองจะเสียงดี หรือไม่ดีจะขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้ด้วยเช่นกัน เมื่อคว้านเอาแกนกลางออก ก็นำมาเผาไฟให้เสี้ยนไม้หมด ไป เมื่อหมดแล้วนำมาขัดกระดาษทรายให้เรียบ ตกแต่งรอยแตกร้าวของไม้ โดยใช้สีทาปิดแล้วขัดให้ เรียบตกแต่งความเรียบร้อย เมื่อได้หุ่นกลองแล้ว ก็มาสู่ขั้นตอนการตัดหนังตามแบบกลองที่เราทำ โดย หนังที่ใช้ทำนั้นส่วนใหญ่เป็นหนังวัว, หนังควาย, หนังแพะ ส่วนใหญ่หนังที่ใช้ มี ๒ อย่าง คือ แบบฟอก น้ำยา กับหนังไม่ฟอก หนังที่ไม่ฟอกจะมีขนของสัตว์ติดอยู่ จะใช้กับกลองที่ใช้มือตี เช่น กลองรำวง เป็นต้น เมื่อได้หนังกลองแล้วก็เข้าสู่การตรึงหนัง เพื่อให้หนังมีการขยายตัวและตึง โดยใช้เวลา ประมาณ ๒-๗ วันขึ้นอยู่กับขนาดของกลอง โดยทุกเช้าประมาณ ๐๕.๓๐ น. ชาวบ้านจะตื่นขึ้นมาเพื่อ ทำการซ่อมกลอง การซ่อมกลองคือ การนำค้อนมาตีตรงกลางของกลอง พร้อมกับขันเกลียว ให้ตึง เหตุผลที่ทำตอนเช้าคือ ตอนเช้าจะมีน้ำค้างช่วยทำให้หนังไม่แตกง่าย เวลาซ่อมกลองเมื่อซ่อมได้ที่แล้ว

จะใช้หมุดตอกบริเวณขอบๆ ของกลองเพื่อเป็นการยึดหนัง ขั้นตอนต่อไปคือการตกแต่งด้วยหนัง หรือ เชือก แล้วแต่ชนิดของกลอง

กลองที่นิยมกันว่าดีมีชื่อเสียงถือเป็นกลองชั้นหนึ่งจะอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ เนื่องจากผลิตกลอง ได้สัดส่วนสวยงาม ประณีตเรียบร้อย ที่สำคัญ เสียงกลองจะทุ้มไพเราะ จนได้รับการกล่าวขานว่าเป็น "ถิ่นฐานทำกลอง" รวมทั้งเป็นแหล่ง "กลองดีติดัง" ที่ดีที่สุดในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกลองตะโพน กลอง ทัด รำมะนา กลองยาว กลองร่ำวง แม้แต่กลองเพล รวมทั้งกลองต่างชาติที่มีออร์เดอร์สั่งมามากมาย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน รวมทั้งประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ นิยมสั่งทำมาก แต่เดิม ไม้เนื้อแข็ง อาทิ ไม้ประดู่ ชิงชัน มะค่า ที่เป็นวัสดุสำคัญมีอยู่มากมายในท้องถิ่น แต่ทรัพยากรเหล่านี้ หมดลงตามกาลเวลา ผู้ผลิตจึงหันมาใช้ประเภทไม้เนื้ออ่อนทดแทน คือ ไม้จามจุรี ขนุน กระท้อน ที่มี อยู่มาก แม้ว่าเสียงจะไม่ทุ้มก้องไพเราะเท่าไม้เนื้อแข็งแต่ด้วยประสบการณ์และกรรมวิธีการผลิตทำให้ เสียงไม่เพี้ยนรักษามาตรฐานและคุณภาพไว้ได้จนกลายเป็นที่นิยมเพราะเสียงดี ราคาถูก

นอกเหนือจากไม้ที่เป็นวัสดุสำคัญยังมีหนังวัว หนังควายที่หาซื้อได้จากโรงฆ่าสัตว์ โดยกลอง หนึ่งลูกใช้เวลาทำนานร่วมเดือน ขั้นตอนที่น่าสนใจที่สุด คือการขึ้นหนังกลองบนแป้นโดยหนังกลองข้าง หนึ่งใช้เวลาขึ้นแป้นและชิงตากเป็นเวลานานกว่าสัปดาห์ นอกจากนั้นต้องแต่งเสียง ทั้งนี้ กลองแต่ละ ชนิดมีความยากง่ายต่างกันราคาจึงแตกต่างกัน ที่ง่ายที่สุดคือ กลองยาว ยากขึ้นมาคือกลองเพล ส่วน กลองที่ถือว่าทำยากสุด คือ กลองตะโพน และกลองแขก เนื่องจากเทียบเสียงกลองได้ยากกว่ากลอง ชนิดอื่น คนทำกลองเหล่านี้ได้ต้องมีประสบการณ์มาก

นายเฉลิม เผ่าพยัคฆ์ ยังกล่าวอีกว่า หมู่บ้านทำกลองแห่งนี้จะมีนักท่องเที่ยวมาดูวิถีชีวิตการทำ กลองซึ่งหาได้ไม่ง่ายนัก นอกจากจะเป็นแหล่งผลิตกลองแล้วยังเป็นแหล่งเรียนรู้การทำกลองต่างๆ ของ ผู้ที่จะมาศึกษาด้วย ตอนนี้ปัญหาใหญ่ที่จะเกิดขึ้นอีกไม่นานก็คือปัญหาเรื่องไม้ทำกลองที่ทุกวันจะหา ยากและมีราคาแพงแต่ก็ต้องอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนไทยไว้ ตนได้คิดการฉีดพลาสติกแทนไม้ไว้แล้ว

นางซัชชาลี คงมัน ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้หมู่บ้านทำกลอง กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ เป็นแหล่งสอนการทำกลองทุกอย่างทั้งการทำกลองใหญ่ กลองจิว จะมีนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ มาเรียนรู้เป็นจำนวนมาก ตนคิดว่าต่อไปภูมิปัญญาเหล่านี้รุ่นลูกหลานหากไม่เรียนไม่ศึกษาไว้คงจะ หมดไปแน่นอน ฉะนั้นตนจึงต้องเปิดศูนย์การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ไม่ให้สูญหายไป

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการ จึงได้นำเอาการ บูรณาการเข้าไปสู่หลักสูตรของสถานศึกษา โดยอาชีพทำกลอง ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก

นับเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดอ่างทอง จนไปปรากฏอยู่ในคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองจึงได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องถิ่นฐานทำกลองมาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน

ความรู้เรื่องกลอง

กลอง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีกระทบ ประกอบด้วยแผ่นบาง มักทำด้วยแผ่นหนังซึ่งยึดติดกับโครงให้ตึง ทำให้เกิดเสียงโดยการตีด้วยไม้ หรืออวัยวะของผู้เล่น กลองจัดเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่ที่สุดในโลก กลองแขกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลองชวา เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปทรง กระบอก ขึ้นหนังสองข้างด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะหน้าใหญ่ กว้างประมาณ ๒๐ ซม เรียกว่า “หน้ารุ่ม” ส่วนหน้าเล็กกว้างประมาณ ๑๗ ซม เรียกว่า “หน้าด่าน” ตัวกลองแขกทำด้วยไม้แก่น เช่นไม้ชิงชันหรือไม้มะริดการขึ้นหนังใช้เส้นหวายผ่าซีกเป็นสายโยง เร่งเสียง โยงเส้นต่างๆในปัจจุบันอาจใช้เส้นหนังแทนเนื่อง จากหาหวายได้ยาก กลองแขกสำหรับหนึ่งมี ๒ ลูกลูกเสียง สูงเรียก “ตัวผู้” ลูกเสียงต่ำเรียก “ตัวเมีย” ตีด้วยฝ่ามือทั้งสองข้างให้สอดสลับกันทั้งสองลูก

ภาพที่ ๓.๕ กลองแขก

ลักษณะกลองแขกเป็นกลองสองหน้า ยาวประมาณ ๖๐ ซม. ตัวกลองทำด้วยไม้ชิงชัน ๒ หน้า เสียงต่ำ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๕ ซม. เสียงสูงเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๑ ซม. ดึงให้ตึงด้วยเชือกหนัง ชุดหนึ่งมี ๒ ลูก ตีคู่กัน เป็นตัวเมีย (เสียงต่ำ) ลูกหนึ่งกับตัวผู้ (เสียงสูง) ลูกหนึ่ง

ภาพที่ ๓.๖ กลองชาตรี

กลองชาตรี มีรูปร่างลักษณะและการตีเช่นเดียวกับกลองทัด แต่ขนาดเล็กกว่ากลองทัดประมาณครึ่งหนึ่ง ขึ้นหนังสองหน้า ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ในการแสดงละครชาตรีที่เรียกว่า "ปี่พาทย์ชาตรี" ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

ภาพที่ ๓.๗ กลองตะโพน

กลองตะโพน ใช้ตะโพนสองลูก เสียงสูงต่ำต่างกัน ถอดเท้าออก แล้วนำมาตั้งเอาหน้าเท่งขึ้นตีแบบกลองทัด ใช้ไม้แวมที่ใช้ตีระนาดเป็นไม้ตี

ภาพที่ ๓.๘ กลองทัด

กลองทัด มีรูปทรงกระบอก กลางป่องออกเล็กน้อย ขึ้นหนังสองหน้า ตรึงด้วยหมุดที่เรียกว่า "แส้" ซึ่งทำด้วยไม้ งาช้าง กระดูกสัตว์ หรือโลหะ หน้ากลองด้านหนึ่งติดข้าวตะโพน แล้วตีอีกด้านหนึ่ง ใช้ไม้ตีสองอัน สำหรับหนึ่งมีสองลูก ลูกเสียงสูงเรียกว่า "ตัวผู้" ลูกเสียงต่ำเรียกว่า "ตัวเมีย" ตัวผู้อยู่ทางขวา และตัวเมียอยู่ทางซ้ายของผู้ตี กลองทัดน่าจะเป็นกลองของไทยมาแต่โบราณ ใช้บรรเลงรวมอยู่ในวงปี่พาทย์มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ ๓.๙ กลองยาว

กลองยาว หุ่นกลองทำด้วยไม้ ตอนหน้าใหญ่ ตอนท้ายเรียวแล้วบานปลายเป็นรูปดอกคำโพงมีหลายขนาด ขึ้นหนังหน้าเดียว ตัวกลางนิยมตบแต่งให้สวยงามด้วยผ้าสี หรือผ้าดอกเย็บจีบย่น ปล่อยเชิงเป็นระบายห้อยมาปกด้วยกลอง มีสายสะพายสำหรับคล้องสะพายป่า ใช้ตีด้วยฝ่ามือ แต่การเล่นโสด โพน อาจใช้ส่วนอื่น ๆ ของร่างกายตีก็มี กลองยาวได้แบบอย่างมาจากพม่า นิยมเล่นในงานพิธีชบวนแห่ กลองชนิดนี้เรียกชื่อตามเสียงที่ตีได้อีกชื่อหนึ่งว่า "กลองเถิดเทิง"

ภาพที่ ๓.๑๐ กลองสองหน้า

กลองสองหน้า ลักษณะคล้ายเปิงมาง แต่ใหญ่กว่า ตีด้วยมือขวา ใช้ใบเดียวตีกำกับจังหวะในวงปี่พาทย์ที่บรรเลงในการขับเสภา

ภาพที่ ๓.๑๑ ตะโพน

ตะโพน เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลอง ตัวตะโพนเรียกว่า "หุ่น" ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ขุดแต่งให้เป็นโพรง ภายใน ขึ้นหนังสองหน้า ตรงกลางป่องและสอบไปทางหน้าทั้งสอง หน้าหนึ่งใหญ่เรียกว่า "หน้าเท็ง" หรือ "หน้าเท่ง" ปกติอยู่ด้านขวามือ อีกหน้าหนึ่งเล็ก เรียกว่า "หน้ามัด" ใช้สายหนังเรียกว่า "หนังเรียด" โยงแรงเสียดระหว่างหน้าทั้งสอง ตรงรอบ ขอบหนังขึ้นหน้าทั้งสองข้าง ถักด้วยหนังตีเกลียวเป็นเส้นเล็ก ๆ เรียกว่า "ไส้ละมาน" สำหรับใช้ร้อยหนังเรียด โยงไปโดยรอบจนหุ้มไม้หุ่นไว้หมด ตอนกลาง หุ่นใช้หนังเรียดพันโดยรอบเรียกว่า "รัดอก" หัวตะโพนวางนอนอยู่บนเท้าที่ทำด้วยไม้ ใช้ฝ่ามือซ้าย-ขวา ตี ทั้งสองหน้า ตะโพนใช้บรรเลงผสมอยู่ในวงปี่พาทย์ ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับต่าง ๆ ผู้ที่นับถือพระประคนธรรพ ว่าเป็นครูใหญ่ทางดนตรี ได้ถือเอาตะโพนเป็นเครื่องแทนพระประคนธรรพในพิธีไหว้ครู และถือว่าตะโพนเป็นเครื่องควบคุมจังหวะที่สำคัญที่สุด

ภาพที่ ๓.๑๒ ตะโพนมอญ

ตะโพนมอญ คล้ายตะโพนไทย แต่ใหญ่กว่า และตรงกลางหุ่นป่องน้อยกว่า มีเสียงดังกังวาลลึกกว่า ตะโพนไทย หน้าใหญ่เรียกว่า "เม็กโนต" หน้าเล็กเรียกว่า "เม็กโต้ต" เป็นภาษามอญ ตะโพนมอญใช้บรรเลงผสมในวงปี่พาทย์มอญ มีหน้าที่บรรเลงหน้าทับ กำกับจังหวะต่าง ๆ

บทที่ ๔

การบูรณาการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกที่เป็นเสมือนธรรมนูญการศึกษา ที่กำหนดกรอบแนวคิด ความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากร ทรัพยากรและการลงทุน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะในหมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงที่จะต้องจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการ จึงได้นำการบูรณาการ เข้าไปสู่หลักสูตรของสถานศึกษาโดยอาชีพทำกลอง ต่าบลเอกราช อำเภอบ้านโป่ง นับเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดอ่างทองจนไปปรากฏอยู่ในคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองจึงได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องถิ่นฐานทำกลองมาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในปัจจุบัน

การบูรณาการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ อย่างมีความสุข”

มาตรา ๒๒ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด”

มาตรา ๒๓ “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา”

มาตราที่ ๒๔ (๔) “ จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”

การศึกษาจะมีความหมาย เมื่อการศึกษามีลักษณะ ดังนี้

๑. มีการบูรณาการ (Integration) เชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาแต่ละสาระ
๒. เป็นองค์รวม (Holistic)
๓. เน้นการสืบสอบ (Inquiry) การค้นหาคำตอบเน้นการพัฒนากระบวนการคิด
๔. เน้นการสร้างสรค์องค์ความรู้ (Construct) - การหาความหมายจากประสบการณ์ต่างๆ และพัฒนาให้เกิดเป็นความรู้ด้วยตนเอง

ความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

๑. ชีวิตจริงมีลักษณะบูรณาการ
๒. การแก้ปัญหาต้องใช้ความรู้ในลักษณะองค์รวม
๓. การเชื่อมโยงศาสตร์ทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้
๔. สาระในหลักสูตรมีความซ้ำซ้อนและหลากหลาย
๕. ตอบสนองพหุปัญญา

คุณค่าของการบูรณาการ

๑. เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้
๒. ผู้เรียนเรียนรู้จากชีวิตจริง
๓. ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา
๔. แก้ปัญหาการขาดแคลนครู

การบูรณาการ (Integration)

การทำให้สมบูรณ์ สมดุลในตัวเองจนนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีการนำหน่วยย่อยทั้งหลายที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมเดียวกันที่เรียกว่า “Holistic Views”

ในทางการศึกษา การเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างสาขาต่าง ๆ โดยการนำเนื้อหาความรู้จากหลายวิชามาสัมพันธ์ที่จุดเดียวกัน (Focus) หรือหัวเรื่อง / หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน

ตัวอย่าง แนวคิดของนักการศึกษาสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพที่ดีและเกี่ยวข้องกับการบูรณาการ

๑. เนื้อหาในหลักสูตรต้องไม่เป็นรายวิชาต่างๆ ที่แยกออกมาจากชีวิตจริงของเด็กและเยาวชน การผสมผสานวิชาต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น

๒. หลักสูตรโรงเรียนควรเน้นที่การพัฒนาทัศนคติและความสนใจใหม่ จากการได้รับประสบการณ์

๓. ครูต้องพัฒนาการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแก่ผู้เรียน

๔. ครู + นักเรียนต้องทำงาน + เรียนรู้ร่วมกัน

๕. ครูต้องพัฒนานักเรียนให้รู้บทบาทของตนเองและการมีส่วนร่วมทำให้โลก/สังคมที่ตนเองอยู่ดีขึ้น

รูปแบบของการบูรณาการ

Jacob (๑๙๘๙) ซึ่งเป็นผู้เขียนหนังสือในนามของ Association of Supervision and Curriculum Development ได้นำเสนอรูปแบบของการบูรณาการ ๕ ลักษณะ ซึ่งเรียกว่า Five options for integration ซึ่งเป็นการบูรณาการตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดไปถึงระดับมากที่สุด มีดังนี้

๑. Discipline -Based เน้นเนื้อหาของแต่ละวิชาสอนแยกกัน

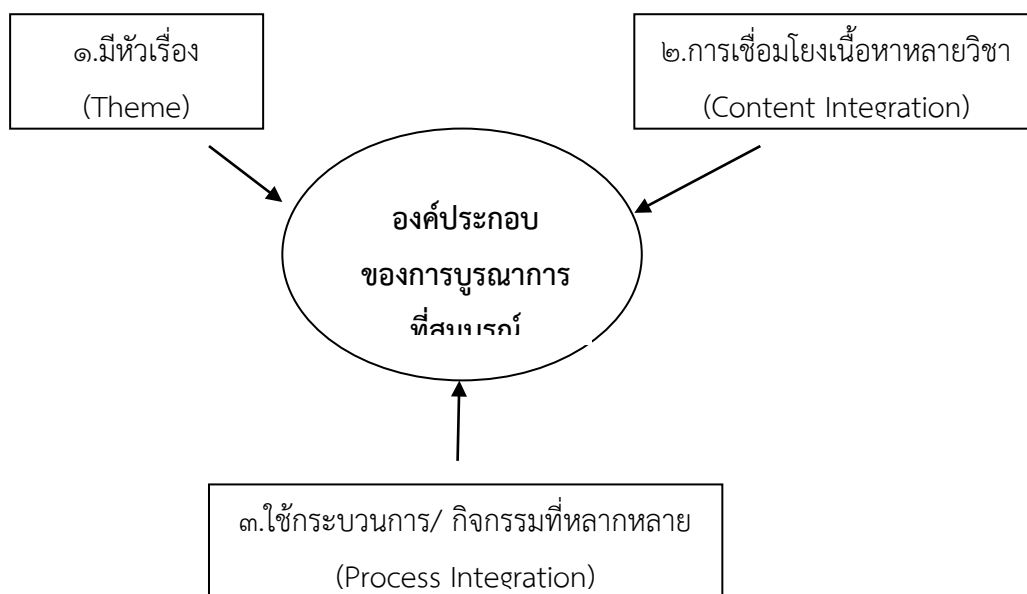
๒. Parallel เป็นการสอน ๒ วิชาในเนื้อหาพร้อมกัน (Concurrent events)

๓. Multi-discipline เป็นการสอนหลายวิชาแยกกัน แต่สอนใน หัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน

๔. Interdiscipline เป็นการสอนเนื้อหาหลายวิชาร่วมกันในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน

๕. Integrated เป็นการผสมผสานระหว่างเนื้อหาหลายวิชาเข้ากับทักษะกระบวนการ จุดมุ่งหมายและกิจกรรมในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน เกิดเป็น Integrated learning

สรุป องค์ประกอบของการบูรณาการที่สมบูรณ์ คือ

ภาพที่ ๔.๑ องค์ประกอบของการบูรณาการที่สมบูรณ์

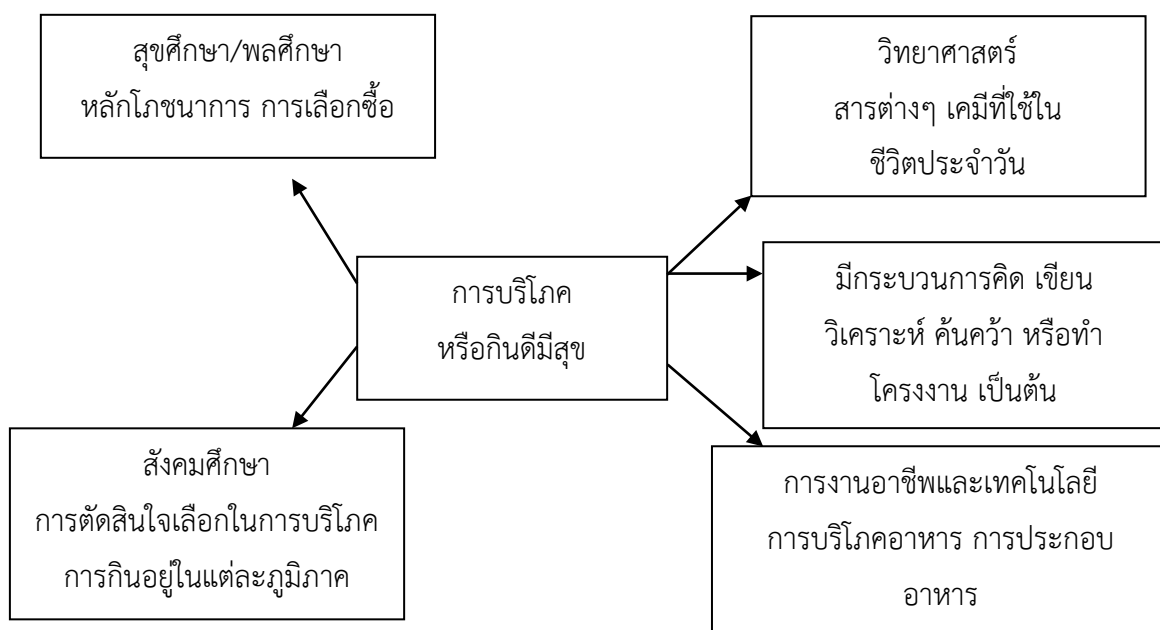
ลักษณะการบูรณาการที่จะนำไปใช้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบูรณาการมีหลายระดับหลายรูปแบบ และอาจมีการผสมผสานได้ แต่ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. การบูรณาการที่เป็น Multidiscipline ที่เรียกว่า Infusion Model (การสอดแทรก) เป็นการบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้หรือสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งครูต้องดำเนินการ ดังนี้

- ๑) วางแผนพร้อมกัน
- ๒) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่มีอยู่ในหลักสูตรของกลุ่มวิชาต่าง ๆ
- ๓) ตั้งเป็น Theme ไว้
- ๔) ครูแต่ละคนแยกสอนตามรายวิชาของตนเอง

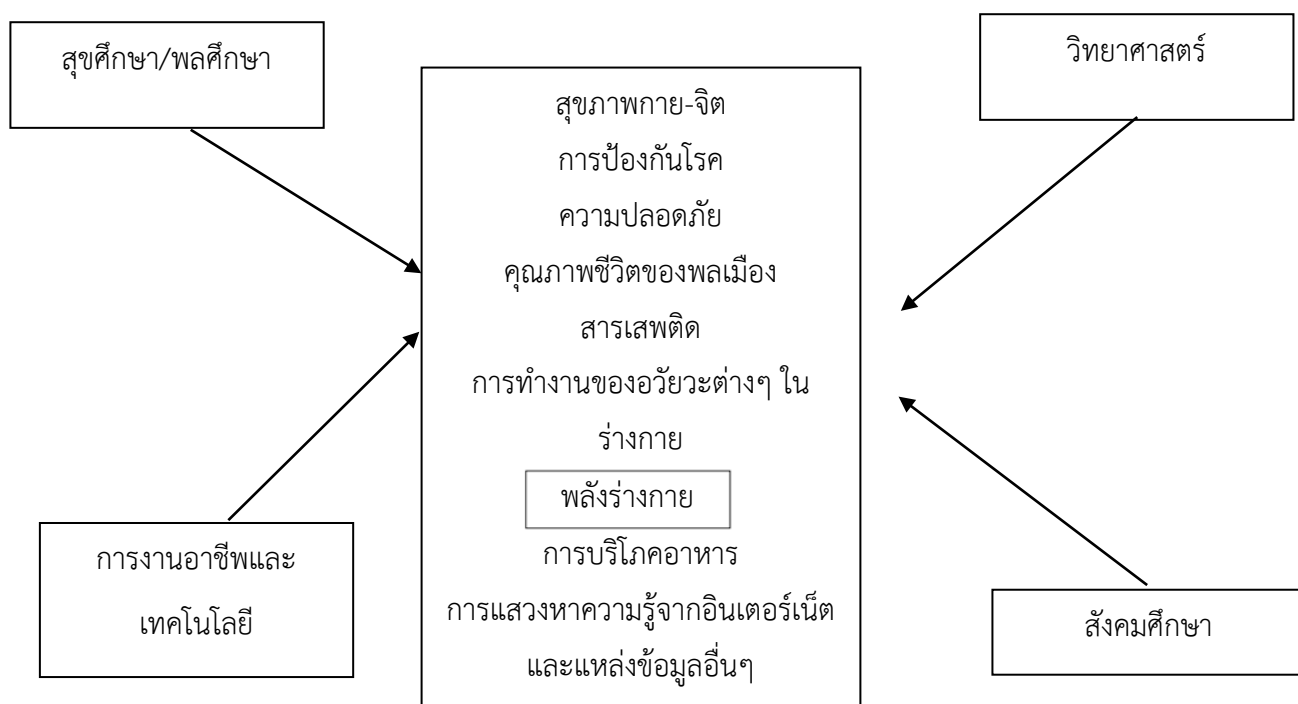
ตัวอย่างการบูรณาการแบบ Multidiscipline

ภาพที่ ๔.๒ ตัวอย่างการบูรณาการแบบ Multidiscipline

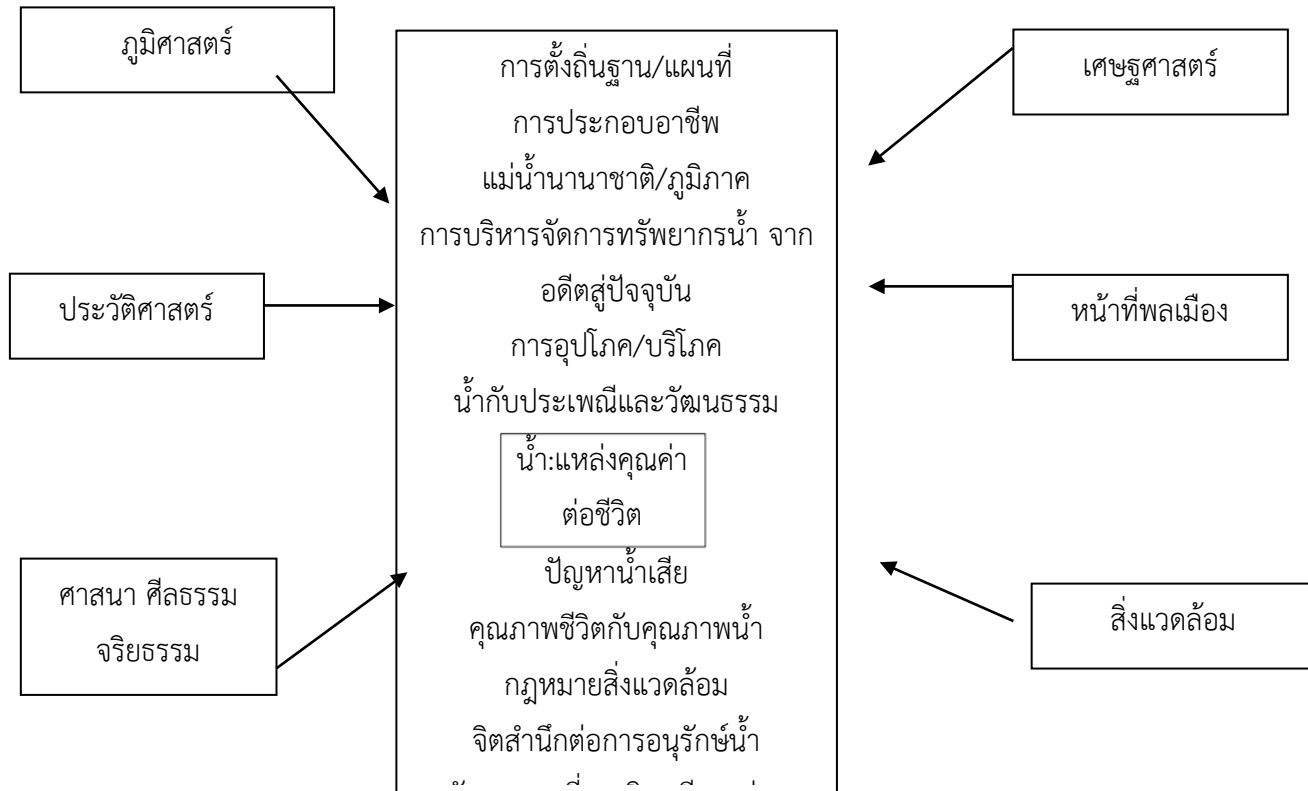
๒. การบูรณาการที่เป็น Interdiscipline เป็นการบูรณาการที่อาจเป็นไปได้ทั้งระหว่างสาระการเรียนรู้หรือภายในสาระการเรียนรู้และ หัวเรื่อง (Theme) ไว้ โดยอาจสอนร่วมเป็นทีม หรือสอนคนเดียว

ตัวอย่าง การบูรณาการแบบ Interdiscipline (บูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้)

ภาพที่ ๔.๓ การบูรณาการแบบ Interdiscipline (บูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้)

ตัวอย่าง การบูรณาการแบบ Interdiscipline (บูรณาการภายในสาระการเรียนรู้)

ภาพที่ ๔.๔ การบูรณาการแบบ Interdiscipline (บูรณาการภายในสาระการเรียนรู้)

การสร้างบทเรียนแบบบูรณาการ

การสร้างบทเรียนแบบบูรณาการ อาจเป็นได้ ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นหน่วยการเรียนรู้

และ ลักษณะที่เป็นโครงการงาน (Project)

ลักษณะที่เป็นหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนสำคัญในการสร้าง คือ

๑) ต้องมีหัวเรื่อง (Theme) แบบที่ ๑ ตั้งหัวเรื่องก่อนหรือแบบที่ ๒ อาจที่ตั้งหัวเรื่องจากจุดประสงค์การเรียนรู้ร่วมของรายวิชาต่าง ๆ

๒) หาความเกี่ยวข้องของหัวเรื่อง โดยใช้ผังกราฟฟิก (Graphic Organizers) ในรูปของเครือข่ายความคิด (Web) หรือผังความคิด (Concept map)

๒.๑) เนื้อหาของสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง(Theme)

๒.๒) ขอบเขตของเนื้อหาหรือหัวข้อ (Topic) หรือทักษะในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง (Theme)

๓) การจัดเรียงลำดับเนื้อหาและทักษะต่าง ๆ อาจใช้เครือข่ายความคิด(Web) หรือผังความคิด (Concept map) ช่วยจัดเรียงลำดับความคิด

๔) ระบุมโนทัศน์ Concept ที่สำคัญ

๕) ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้

๖) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ลักษณะที่เป็นโครงการ (Project)

ในการสอนตั้งแต่ ๒ วิชาขึ้นไป การจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนสามารถจัดในรูปของโครงการที่บูรณาการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาความรู้จากหลายสาขาวิชาในเรื่องเดียวกัน ไม่มีการเรียนที่ต่างคนต่างสอน แต่มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำในโครงการ (Project) ร่วมกันโดยครูแต่ละคนร่วมวางแผนในการสอนร่วมกันและกำหนดงานหรือโครงการร่วมกัน

นอกจากนี้ยังมีแนวการบูรณาการอีกลักษณะหนึ่ง คือ Technology - Based Interdiscipline คือ นำทักษะทางเทคโนโลยีเป็นแกนหลักสำคัญมารวมกับการเรียนการสอน ทั้งนี้ นำเนื้อหาต่างๆ มาผสมผสานกับเทคโนโลยี เช่น ใช้คอมพิวเตอร์หาข้อมูลสแกนภาพหรือใช้สื่อประสม (มัลติมีเดีย) เทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมความรู้ช่วยในการสืบค้นและหาความรู้ นั้น ๆ ได้ จากงานวิจัยครูได้แสดงทัศนะว่าการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเป็นกลไกที่มีพลังต่อการพัฒนาการสอนและช่วยให้การเรียนมีความหมาย

หลักในการเลือกหัวเรื่อง (Theme) มีดังนี้

๑. ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและทักษะเป็นเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระอย่างน้อย ๒ วิชาขึ้นไป

- อาจเลือกจากมโนทัศน์
- อาจเป็นประเด็นปัญหา
- เป็นเรื่องที่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตร/มาตรฐานการเรียนรู้
- เป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสืบสอบ การแก้ปัญหา

หรือใช้ทักษะอื่น ๆ ที่หลากหลาย

- มีแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า

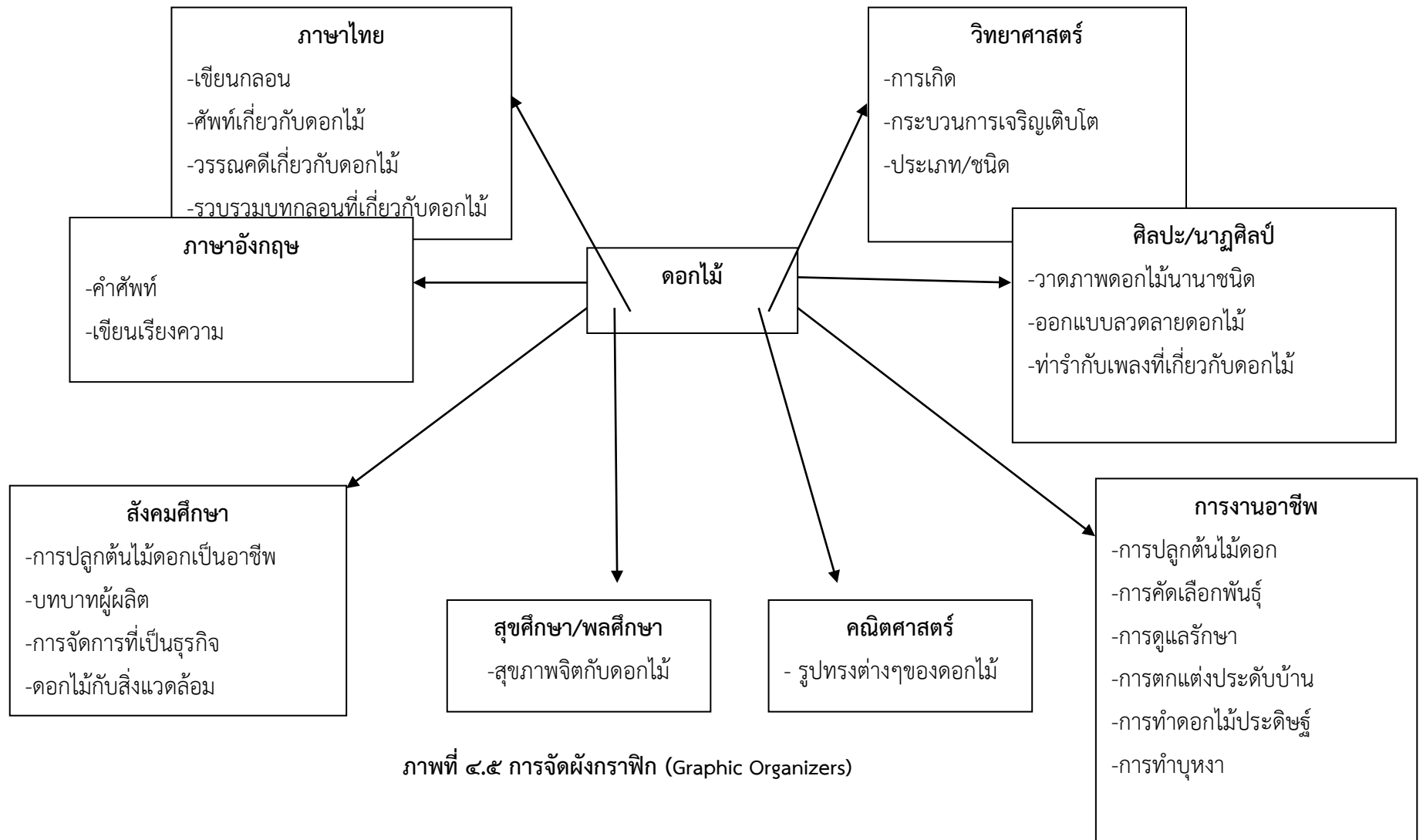
๒. ประเด็นเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน

- เป็นเรื่อง que ผู้เรียนเห็นความสำคัญเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะค้นคว้าให้ลึกซึ้ง
- เป็นเรื่อง que ผู้สอนสนใจ
- มีความเหมาะสมกับวัยวุฒิและพัฒนาการของผู้เรียน

นอกจากมีหลักในการเลือกหัวเรื่องแล้วครูผู้สอนอาจมีกลวิธีที่จะใช้ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดในการเลือกหัวเรื่อง เช่น ใช้การสนทนา การอธิบาย ใช้คำถามหรือใช้สื่อต่างๆประกอบ เป็นต้น

การจัดผังกราฟิก (Graphic Organizers)

การจัดผังกราฟิก (Graphic Organizers) เป็นการแสดงให้เห็นรูปแบบการคิดของผู้เรียน เรียกว่าเป็น “Thinking Map” การจัดผังกราฟิกแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของเนื้อหาสาระหรือทักษะ ในสาขาวิชาต่าง ๆ กับหัวเรื่อง (Theme) ซึ่งเป็นจุดสำคัญ (Focus) โดยใช้กราฟิกแสดงในรูปของการสะท้อนความคิดที่มีอยู่ในเรื่องนั้น

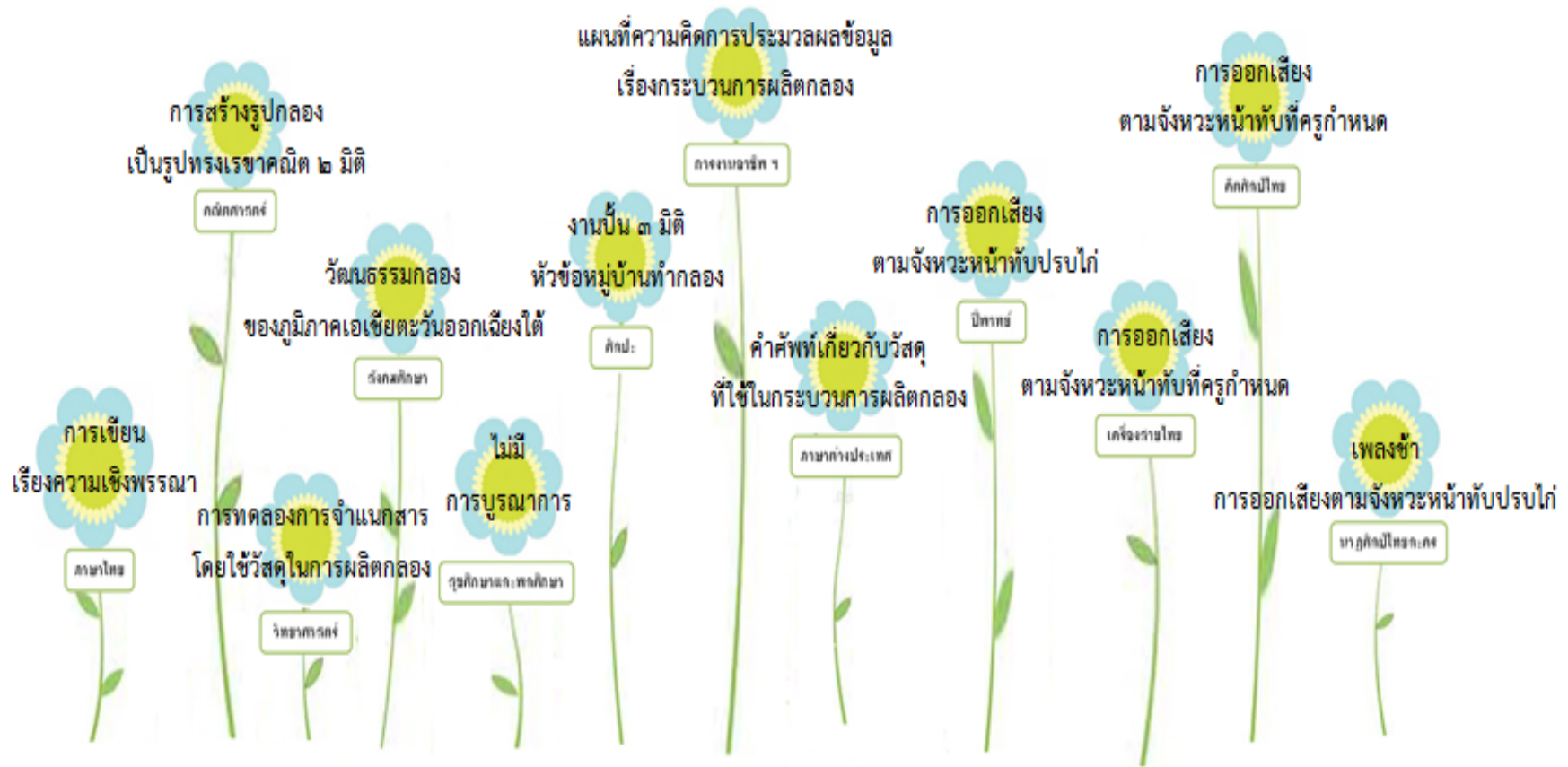
ภาพที่ ๔.๕ การจัดผังกราฟิก (Graphic Organizers)

สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง ถิ่นฐานทำกลอง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง มีลักษณะการบูรณาการที่เป็น Multidiscipline เป็นการบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ โดยมีการดำเนินการดังนี้

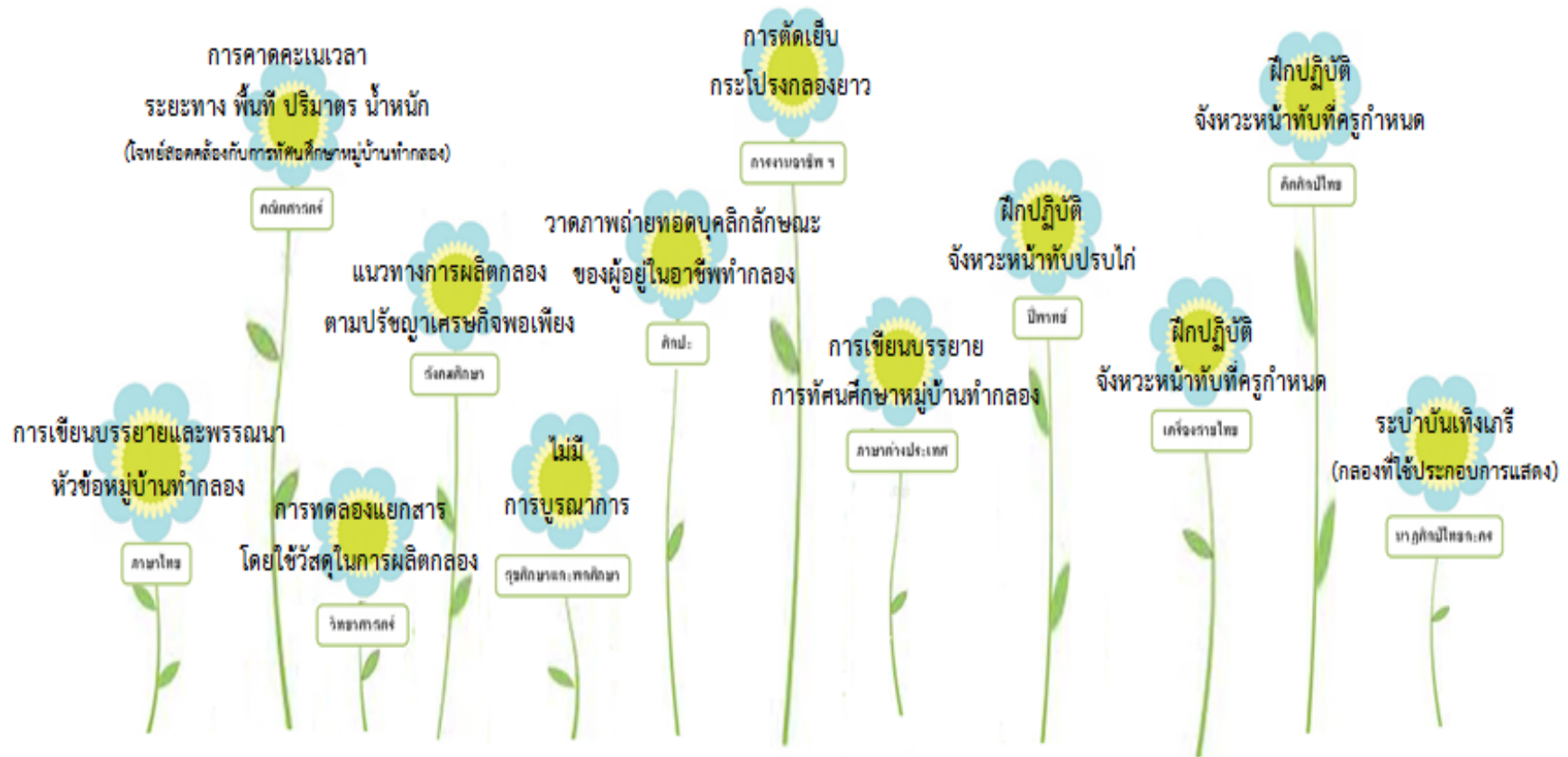
๑) การกำหนดหัวเรื่อง (Theme) คณะกรรมการจัดการความรู้ ได้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดหัวเรื่อง โดยเริ่มจากคำขวัญของจังหวัดอ่างทอง จากการประชุมคณะกรรมการได้กำหนดหัวเรื่องที่จะนำมาจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ “ถิ่นฐานทำกลอง”

๒) คณะกรรมการจัดการความรู้ได้ร่วมกันหาความเกี่ยวข้องของหัวเรื่อง โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรและจัดทำเป็นผังกราฟฟิก (Graphic Organizers) แต่ละระดับชั้น จำนวน ๖ ผัง ดังนี้

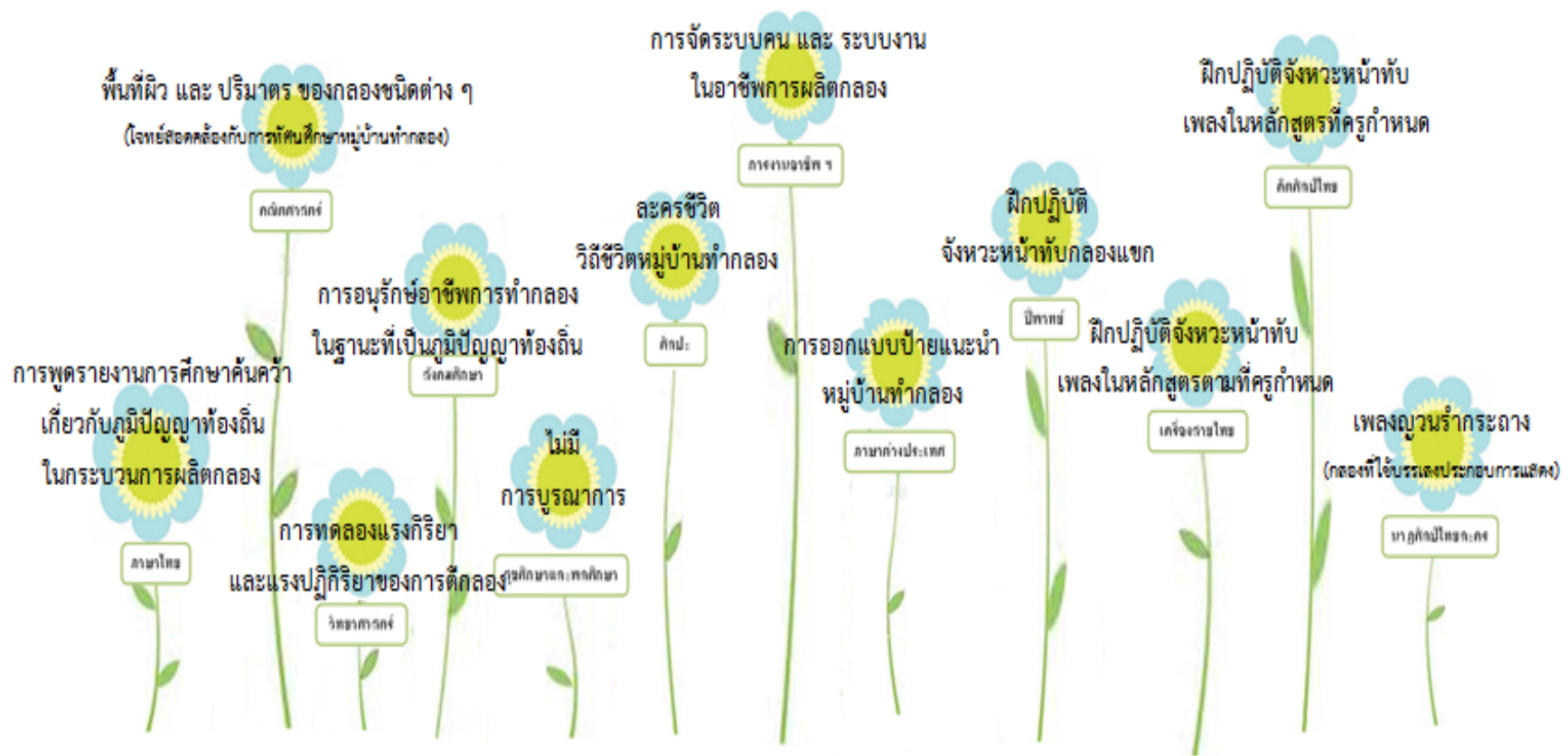
ผังกราฟิกการบูรณาการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

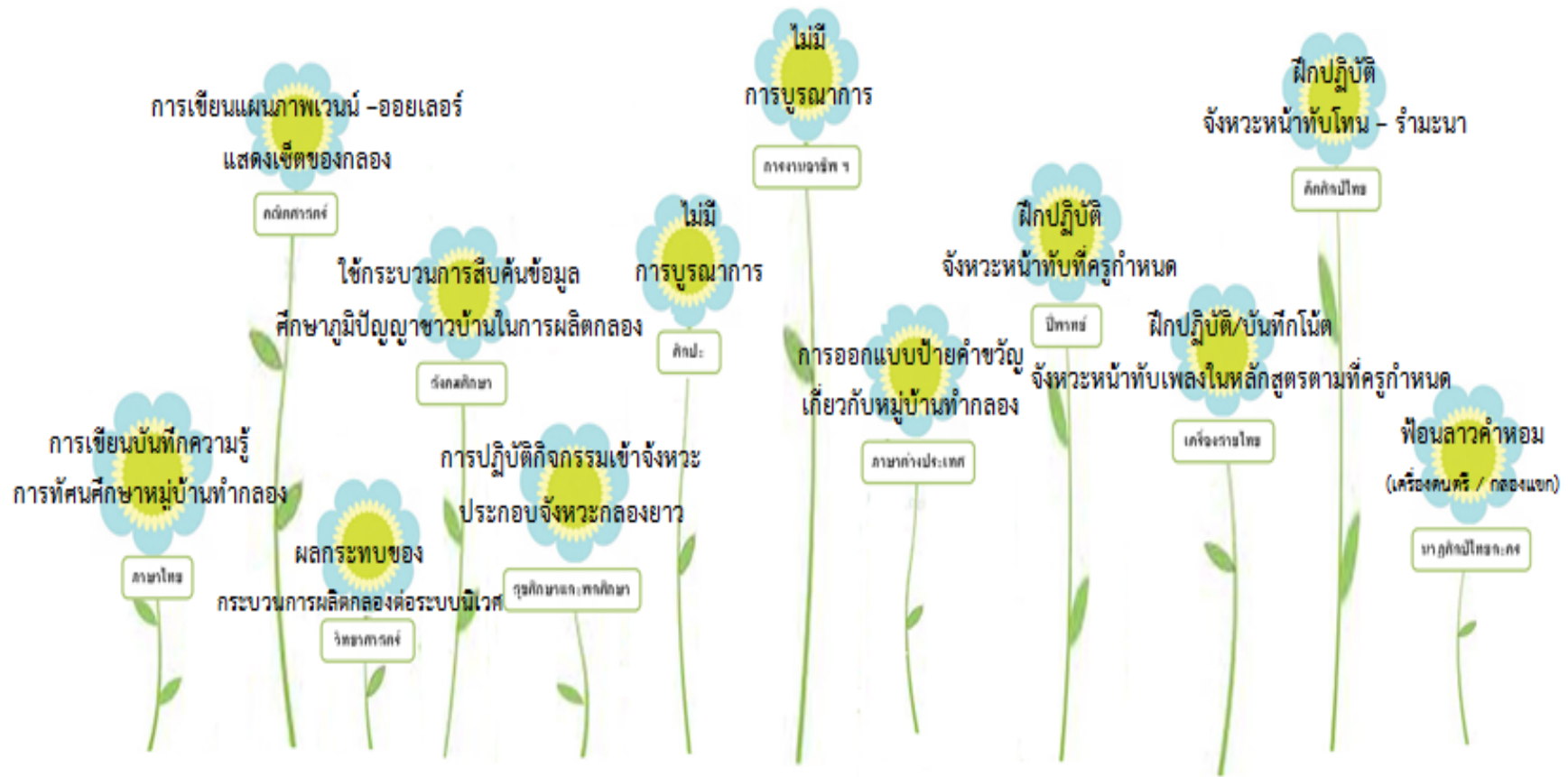
ผังกราฟิกการบูรณาการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ผังกราฟิการบูรณาการการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

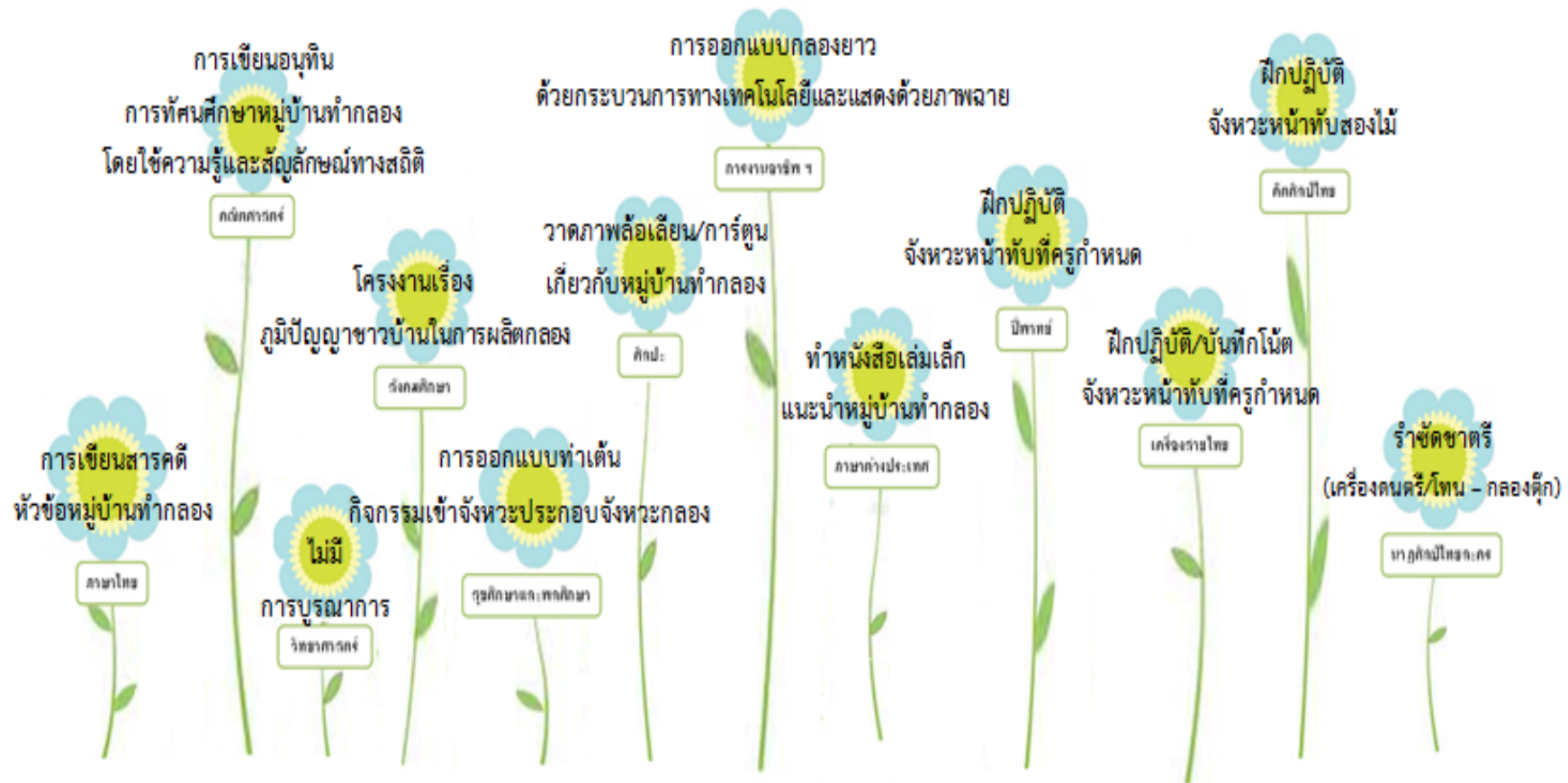
ผังกราฟิกการบูรณาการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ผังกราฟิกการบูรณาการการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ผังกราฟิกการบูรณาการการเรียนการสอนกับภูมิปัญญา หัวข้อ “ถิ่นฐานทำกลอง”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

บทที่ ๕

แนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารเครื่องมือที่ช่วยให้ครูมีทิศทางดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด เป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อทราบความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเนื้อหา และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนิยมจัดทำในลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน และวิธีวัดประเมินผลการเรียนรู้ควรเป็นแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scores) ทั้งนี้เพื่อให้จัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียน มีสัมฤทธิผลทางการเรียนบรรลุความมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดังตัวอย่าง)

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ภาคเรียนที่ / ๒๕๕๖

รายวิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยี (ง ๒๓๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การจัดระบบคนในอาชีพทำกลอง

เวลา ๒ คาบ

สาระที่ ๔ การอาชีพ

มาตรฐาน ง ๔.๑

เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ
มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ตัวชี้วัด

ม ๓/๒ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพ

สาระการเรียนรู้

- การทัศนศึกษา / การศึกษาค้นคว้าข้อมูลหมู่บ้านทำกลอง ต.จักราช อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง
จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ
- คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพทำกลอง
- การจัดบุคลากรเข้าสู่อาชีพการทำกลอง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้

สมรรถนะ

ความสามารถในการสื่อสาร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สรุปความรู้จากการทัศนศึกษา / การศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับอาชีพทำกลองตามวิธีที่ครูกำหนดได้
๒. จำแนกผู้มีอาชีพทำกลองตามลักษณะงานที่ทำได้ครบถ้วน
๓. การทำผังมโนทัศน์บุคลากรในอาชีพการทำกลองได้ถูกต้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูแนะนำการจัดเก็บข้อมูลจากการไปทัศนศึกษา/การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบุคลากรที่จะพบได้ในอาชีพทำกลอง โดยมอบหมายให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันบันทึกและหลังจากการทัศนศึกษาให้นักเรียนนำมาสรุปลงแบบบันทึกของกลุ่มโดยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำบันทึกฉบับสมบูรณ์และผังมโนทัศน์

ขั้นสอน

๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอลักษณะงานของบุคคลที่พบเห็นไปการทำกลองจากการทัศนศึกษาด้วยผังมโนทัศน์

ขั้นสรุป

๓. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผังมโนทัศน์บุคลากรในอาชีพทำกลองฉบับสมบูรณ์

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

๑. แบบบันทึกความรู้
๒. แบบสัมภาษณ์

การวัดและประเมิน

แบบประเมินกิจกรรมการจัดบุคลากรในอาชีพทำกลอง

เกณฑ์การประเมิน

ผ่านระดับ พอใช้ ทุกรายการ

แบบประเมินกิจกรรมการจัดบุคลากรในอาชีพทำกลอง

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
		ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
๑	แบบบันทึกความรู้	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ถูกต้อง ครบถ้วน การสรุปข้อมูล ประเภทบุคลากรและ ลักษณะ การปฏิบัติงาน ได้ใจความสมบูรณ์ กะทัดรัด และเป็นไป ในทำนองเดียวกัน ทุกประเภท	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ถูกต้อง ครบถ้วน การสรุปข้อมูล ประเภทบุคลากรและ ลักษณะ การปฏิบัติงาน ได้ใจความไม่สมบูรณ์ และเป็นไป ในทำนองเดียวกัน ทุกประเภท	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ไม่ถูกต้อง และ/หรือไม่ครบถ้วน การสรุปข้อมูล ประเภทบุคลากรและ ลักษณะ การปฏิบัติงาน ได้ใจความไม่สมบูรณ์ และไม่เป็นไป ในทำนองเดียวกัน ทุกประเภท
๒	แบบสัมภาษณ์	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ถูกต้อง ครบถ้วน รายละเอียด การสัมภาษณ์สามารถ นำไปใช้เป็นข้อมูล ในแบบบันทึก ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ถูกต้อง ครบถ้วน รายละเอียด การสัมภาษณ์สามารถ นำไปใช้เป็นข้อมูล ในแบบบันทึก ได้ดี	ข้อความ/ภาพ ส่วนต้น ไม่ถูกต้อง และ/หรือไม่ครบถ้วน รายละเอียด การสัมภาษณ์สามารถ นำไปใช้เป็นข้อมูล ในแบบบันทึก ไม่ได้ตามสมคย หรือ ใช้ไม่ได้เลย
๓	แผนมโนทัศน์ บุคลากร ในอาชีพทำ กลอง	ครบถ้วน สมบูรณ์ สะอาดเรียบร้อย มีความคิดสร้างสรรค์	ครบถ้วน สมบูรณ์ สะอาดเรียบร้อย	ไม่ครบถ้วน ไม่สะอาดเรียบร้อย

แบบบันทึกการทัศนศึกษา

ณ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชั้น.....

ชื่อสมาชิกในกลุ่ม

- 1)เลขประจำตัว
- 2)เลขประจำตัว
- 3)เลขประจำตัว
- 4)เลขประจำตัว
- 5)เลขประจำตัว

รูปภาพสมาชิกกับแหล่งเรียนรู้

แบบสัมภาษณ์ผู้รู้

ณ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชั้น.....

ชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1)เลขประจำตัว

2)เลขประจำตัว

3)เลขประจำตัว

4)เลขประจำตัว

5)เลขประจำตัว

รูปภาพสมาชิกกับผู้รู้ที่ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้รู้ที่ให้สัมภาษณ์

รายละเอียดการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

บทที่ ๖

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการความรู้เรื่องการบูรณาการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการความรู้โดยดำเนินการจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดันตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการและจัดทำแผนการจัดการความรู้

การจัดทำโครงการบูรณาการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการในการจัดทำได้แนวคิดมาจากการเห็นความสำคัญของคำขวัญประจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้แก่ สมเด็จพระไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีระไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า “ถิ่นฐานทำกลอง” เป็นข้อมูลที่น่าสนใจในการที่จะนำมาจัดทำองค์ความรู้การบูรณาการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำไปบูรณาการได้จริงกับทุกกลุ่มสาระวิชา จึงได้จัดทำโครงการการสอนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น

การจัดการความรู้เป็นการสร้างความรู้และแบ่งปันความรู้จากการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องสร้างและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและบุคลากรได้รับประโยชน์สูงสุด ครูเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารและครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะต่ำหรือสูงจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ของครูจะต้องอาศัยความรู้และกระบวนการที่เหมาะสมในการจัดการความรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินงานร่วมกับนักเรียน ผู้บริหาร และชุมชน ทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติ ผู้นำ ผู้ร่วมมือ กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มีทั้งหมด ๗ ขั้นตอนดังนี้

๑. การบ่งชี้ความรู้
๒. การสร้างและแสวงหาความรู้
๓. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ
๔. การประมวลและกลั่นกรองความรู้
๕. การเข้าถึงความรู้
๖. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้
๗. การเรียนรู้

การวิเคราะห์หลักสูตร คณะผู้จัดทำได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรฐานตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ถิ่นฐานทำกลอง มาสอดแทรกในแต่ละรายวิชา

เพื่อจัดทำเป็นแผนผังความรู้ให้ครูผู้สอนเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอนกับ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านใน
วิถีดั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน
การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณี ความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้น
เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่ง คนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น และรวมถึงงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอยู่
ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ในส่วนของสถาบันการศึกษาได้เน้นการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง
หลอมรวมเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ สาระหรือประสบการณ์ ทั้งภายในกลุ่มสาระหรือระหว่างกลุ่ม
สาระอย่างกลมกลืน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์รวม
(ทุกด้าน)ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็น
พลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้น
พื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน
และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ
ประเทศชาติ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงที่จะต้องจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา
ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการ
จึงได้นำเอาการบูรณาการเข้าไปสู่หลักสูตรของสถานศึกษา โดยอาชีพทำกลอง ตำบลเอกราช อำเภอบ้านโป่ง
นับเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดอ่างทอง จนไปปรากฏอยู่ในคำขวัญจังหวัดอ่างทอง
ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองจึงได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องถิ่นฐานทำกลองมาบูรณาการเข้ากับการ
เรียนการสอนในยุคปัจจุบัน

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการ จึงได้นำเอาการ บูรณาการ
เข้าไปสู่หลักสูตรของสถานศึกษา โดยอาชีพทำกลอง ตำบลเอกราช อำเภอบ้านโป่ง นับเป็นแหล่งภูมิปัญญา
ท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดอ่างทอง จนไปปรากฏอยู่ในคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยนาฏศิลป์
อ่างทองจึงได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องถิ่นฐานทำกลอง มาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในปัจจุบัน

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารเครื่องมือที่ช่วยให้ครูมีทิศทางดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด เป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อทราบความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเนื้อหา และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนิยมจัดทำในลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน และวิธีวัดประเมินผลการเรียนรู้ควรเป็นแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scores) ทั้งนี้เพื่อให้จัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนบรรลุตามจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรนำองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๒. ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน ลิเก จั๊กสาน ตู๊กตาชาววัง ฯลฯ มาจัดทำองค์ความรู้เพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอนเพื่อให้ความหลากหลาย

๓. วิทยาลัยฯ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดองค์ความรู้ให้มีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของนักเรียน

๔. ควรมีการสำรวจบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในหน่วยงานและภายในจังหวัดอ่างทองที่อาวุโส เพื่อจัดทำองค์ความรู้ไว้เพื่อป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ควรสนับสนุนให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน และเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้

รายการอ้างอิง

บ้านมหาดอทคอม. ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นได้จาก <http://www.baanmaha.com/community/thread24927.html>. (เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2556).

[baanmaha.com/community/thread24927.html](http://www.baanmaha.com/community/thread24927.html). (เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2556).

ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร. [ออนไลน์]. สืบค้นได้จาก <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=44c254f5a4ffae2b> (เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2556).

[=44c254f5a4ffae2b](http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=44c254f5a4ffae2b)) (เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2556).

วิจารณ์ พานิช. (๒๕๔๘). การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท ต ภาดา
พับลิเคชั่น จำกัด.

วิลาวัลย์ มากุ่ม. (๒๕๔๙). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต)

สำนักงานจังหวัดอ่างทอง. แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง [ออนไลน์]. สืบค้นได้จาก

สุชาดา ชุณหภูมิตา. (๒๕๕๑). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นราชบุรี โรงเรียนเทศบาล ๔

(วัดมหาธาตุวรวิหาร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)